

ARR VIA

**Vyrostli
jsme na
kolejích**

**SVATOJAKUBSKÁ
POUŤ**
Cestování

**eVTOL -
LÉTAJÍCÍ TAXÍKY**
Doprava
budoucnosti

PAMĚŤ
Fenomén

KOFOLA POMÁHÁ LOKALITÁM ZASAŽENÝCH POVODNĚMI

- KRNOVU, HANUŠOVICÍM A LITOVLI

Kofola se rozhodla přispět na obnovu oblastí nejvíce zasažených ničivými povodněmi. Ve spolupráci se spolkem Horní Dolní a platformou Donio.cz spustila charitativní sbírku #zlasky, do které věnovala 10 milionů korun. Cílem je pomoci rodinám a jednotlivcům v Krnově, Hanušovicích a Litovli, kterým povodeň převrátila život naruby.

„V Krnově jsme jako Kofola odjakživa doma. V Hanušovicích a Litovli, kde stojí dnes už naše pivovary Holba a Litovel, a které byly jedněmi z nejcitovanějších měst v rámci povodňového zpravodajství, žije mnoho našich zaměstnanců. Ačkoli máme sami plno práce s úklidem, na místech, kde působíme, nám opravdu záleží. Chceme nabídnout cílenou pomoc tamním rodinám, jednotlivcům i komunitám,“ uvádí **Jannis Samaras**, majitel Kofoly.

POMOCI MŮŽETE I VY!

Dobročinná sbírka #zlasky vznikla na portálu Donio.cz, kam Kofola poslala jako **vstupní vklad dar ve výši 10 milionů korun**. 100 % vybraných prostředků půjde přímo vybraným rodinám a lidem v zasažených oblastech (Krnov, Hanušovic a Litovel) na obnovu jejich domovů.

Každá koruna pomáhá! Přidejte se na www.donio.cz nebo **naskenujte QR kód**.

Přidejte se i vy!

#ZLASKY
k lokalitám

Obsah

- 5 Zprávy z Arrivy
- 6 Svatojakubská pouť
- 12 Gondíkoví: Máme kotvu, která nás brzdí
- 18 Jak létající taxíky změni tvář měst
- 22 Unikátní zvony a kostely
- 24 Glamping
- 30 Po stopách alchymistů Rudolfa II.
- 34 Jak se tvoří jízdní řády
- 38 Povídka: Čtyřlístek
- 42 Recept Josefa Maršálka
- 46 Fenomén: Paměť
- 48 Pohádka pro děti
- 53 Zábava
- 58 Výzkum: Češi a sex

Časopis ARR VIA

Vydavatel: ARRIVA TRANSPORT ČESKÁ

REPUBLIKA, a. s., prostřednictvím

LUOVA PUBLISHING, s. r. o.

Kontakt: ARRIVA TRANSPORT ČESKÁ

REPUBLIKA, a. s., Křížkova 148/34, 186 00 Praha 8

E-mail: arrevue@arriva.cz

Inzerce: lenka@luova.cz

Šéfredaktorka: Helena Dostalová

Grafika: Kateřina Sládek

Foto: ARRIVA TRANSPORT ČESKÁ REPUBLIKA, a. s.,

Shutterstock a fotografové uvedení uvnitř čísla

Toto číslo vychází v září 2024. Další číslo vyjde

v dubnu 2025.

Nevyžádané materiály se stávají vlastnictvím vydavatele. Žádná část magazínu nesmí být reprodukována ani jinak užitá bez předchozího písemného souhlasu. Všechna práva vyhrazena. Informační materiál ARRIVA TRANSPORT ČESKÁ REPUBLIKA, a. s., neprodejné.

LUOVA

Vážení cestující,

vítejte na palubě. Přinášíme vám třetí vydání časopisu ARR VIA, které tentokrát z velké části věnujeme cestování a tipům, jak můžete trávit volný čas. Léto je sice pryč, ale podzim přinese do naší krajiny skutečně nádherné pohledy. Sám se rád občas vzdám z kanceláře a vezmu si některou ze směn jako strojvedoucí. Většinou se můžeme vidět ve vlaku na naší rychlíkové lince z Kolína přes Mladou Boleslav, Doksy, Českou Lípou a Rumburk do Šluknova. Je tu nádherné okolí. Zastavujeme třeba kousek od Bezdězu. Mám rád zdejší borové lesy, táhnoucí se až k Máchovu jezeru. Pokud s chutí objevujete nová místa, určitě zkuste prozkoumat bývalý vojenský prostor Ralsko. Na kolo a na brusle jsou zdejší cesty ideální. Sám mám nejraději okolí Jedlové. Hory, lesy, nedotčenou přírodu a v Jedlové na nádraží vyhlášenou hospodu, kam určitě nezapomeňte zajít. O víkend vás dovezeme až do Šluknova, kde je, ač by to člověk nečekal, vynikající vietnamská restaurace. Najdete ji snadno, je jediná v celém Šluknově. Vždycky tam rád zajdu. A ještě jeden tip na místo, které nejspíš nebudete znát. Kousek od Bakova nad Jizerou je velká obora Klokočka. U ní stojí krásná barokní kaple svatého Stápana s pramenem křišťálově čisté ledov

vé vody. Tohle tajemné místo získalo jméno podle mohutného klokoče, který kdysi rostl nad pramenem, a zdejší vodě lidé od pradávna připisovali léčivé účinky. Říká se, že její pomocí vyléčil svůj neduh i jeden člen z rodu Valdštejnů. Těžko říct, jestli je to pravda, ale rozhodně se

pro ni k prameni dodnes sjíždějí lidé z širokého okolí.

Tak s námi pojedte na výlet podzimní nebo zimní krajinou. Rád se s vámi potkám v našem vlaku.

Daniel Adamka,
generální ředitel Arriva

↑ Přidáváme spoje a „Zapínáme pásy!“

Na trase Teplice–Praha a zpět jezdí pod značkou Arriva Express ty nejmodernější dálkové autobusy, jakými se vůbec můžete v Česku svést, a tomu odpovídá i váš zájem. Máme z něj velkou radost, a proto chceme potěšit i my vás. Mezi hlavním městem a severem Čech tak v průběhu celého týdne přibýlo mnoho nových spojů. Jen namátkou můžete nově jet každý všední den z Teplic do Prahy také v 7.30 ráno, další spoje jsme přidali ve vytižené páteční špičce nebo o víkendech.

Mrkněte, kdy vám to jede, v naší aplikaci nebo ve všech vyhledávacích jízdnicích řádů a nezapomeňte, že s námi můžete jet také z Prahy do Mostu a Litvínova nebo z Brna do Prostějova a Olomouce.

Zároveň na vás máme velkou prosbu. Připoutejte se, prosím! Arriva Expressy jsou nejmodernější nové Scanie a jízda s nimi je radost. Pro vás cestující i pro naše řidiče. Výrobce i my klademe velký důraz na to, abychom vás dovezli v pořádku do cíle. Všechna sedadla tak mají bezpečnostní pásy a my prosíme, abyste je využívali.

↓ Kladno udělalo velký krok k bezemisní MHD

Byl to ten slavný den, kdy k nám byl zaveden elektrický... nikoliv proud, ale bus... dalo by se říct o aktuálním dění na Kladně (nebo chcete-li v Kladně - záleží na tom, odkud pocházíte). Do ulic největšího středočeského města jsme poslali 16 nových tichých elektrobusů za 232 milionů korun s několika nej. Jde zatím o největší jednorázové pořízení elektrobusů pro městský provoz, polovina z nich je kloubová, a co víc, jsou to vůbec první kloubové elektrobusy v Česku. Unikátní je i systém jejich

dobíjení. Areál u zdejší elektrárny - ano, opět jedno nej, největší areál pro dobíjení elektrobusů v Čechách - čítá devět ultrarychlých stojanů a je připraven i na další rozvoj elektrobusové dopravy v okolí. Vozy jsou klimatizované, mají pro cestující USB nabíječky, wi-fi připojení i informační a kamerový systém.

Doprava se podílí na emisích produkovaných v České republice 16 procenty. Její elektrifikace ve městech je proto jedním ze zásadních kroků k čistšímu ovzduší. Na Kladně už několik let provozujeme dva elektrobusy na lince, která vede přímo do historického centra města. Elektrobusy, které přibýly letos, určitě nejsou poslední. S jejich nákupem nám velmi výrazně pomohla i Evropská unie, která přispěla 162 miliony korun. Z našich zdrojů jsme za elektrobusy zaplatili téměř 70 milionů korun.

Jako Arriva jsme největší provozovatel elektrobusů v České republice, ale jdeme ještě dál. Na střeše zdejších garáží začínáme budovat vlastní solární elektrárnu a podobné projekty připravujeme i v dalších českých provozovnách. Tak ať slunce svítí! ●

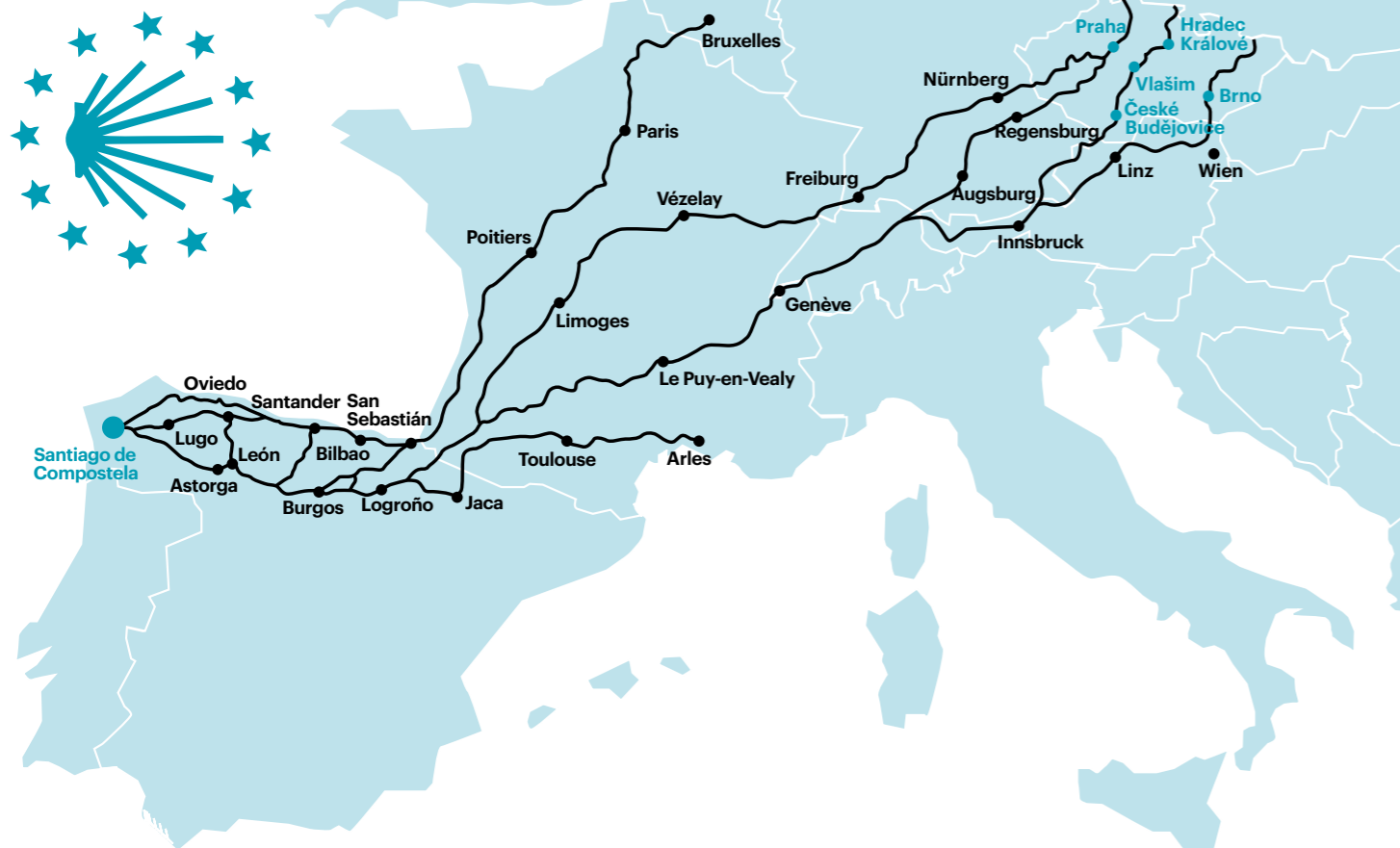
PUTOVÁNÍ NA MĚSÍCE

Svatojakubská pouť

Pouť do Santiaga de Compostela je tradiční křesťanská pěší výprava, která by měla začínat u vás doma a končit ve španělském **Santiagu de Compostela**. V posledních letech láká cesta stále více lidí. Ale přestože na ní kvůli tomu v některých oblastech dochází k převaze komerce nad duchovnem, většině lidí i tak dopřeje jedinečný zážitek, který jim změní život. K lepšímu samozřejmě.

 Ada Mikulová Ada Mikulová

cestování

Skulptura poutníků
v průsmyku Alto del Perdón
10 kilometrů za Pamplonou.

↓ Vysvětlení termínů

Svatojakubská pouť

Pouť do Santiaga de Compostela, říká se jí také Camino.

Kredenciál

Průkaz poutníka, do kterého sbíráte na cestě razítka.

Albergue

Ubytovna pro poutníky, která je levnější než penzion, bývá přímo na cestě a potkáte se tam s dalšími poutníky. V albergue budete potřebovat vlastní spacák. Spí se ve sdíleném pokoji.

Compostela

Osvědčení, že jste ušli alespoň 100 kilometrů trasy. Vydává se u katedrály v Santiagu, když se prokážete kredenciálem s razítky.

J e pouť pro každého?

Na výpravu se v dnešní době dá vydat pěšky, na kole nebo na koni. Je populární u širokého spektra lidí. Vybírají si ji dobrodružní studenti, mladí lidé, kteří hledají sami sebe, čtyřicátníci v krizi středního věku, rodiny s dětmi i život bilancující důchodci. Poustevníci i právníci, věřící i ateisté.

Koho jsem na svých poutích potkala já?

Irského katolického kněze Seana, který vyrazil na Camino se skupinou svých oveček z farnosti.

Jihokorejce Kwanga, který právě dokončil školu a má brzy nastoupit po-

vinnou vojenskou službu. A tak se dva měsíce volna rozhodl strávit poznávacím Evropy.

Španělskou stařenku Lolu, která měla mrtvici a vůbec to s jejím zdravím nevypadalo dobře. Hned poté jí hrozilo, že zemře nebo minimálně zůstane ochrnutá na půlku těla. Doufala, že výprava na Camino jí přinese zázrak vyléčení. Když jsem ji měsíc po její zdravotní příhodě potkala já, šla už sama, bez vozíku, a dokonce si v batohu nesla svoje věci.

Portugalce Luíse, který poté, co mu při autonehodě zemřela manželka s malým synem, řešil, co dál se životem.

Německý manželský pár, který si Camino vybral pro svoji čtrnáctidenní dovolenou.

Polku Kasiu, která si šla na Camino na chvíli odpočinout od manžela, dětí a domácnosti a zároveň doufala, že najde cestu zpět k Bohu, přestože ji už tolikrát zklamal.

Vyrazila jsem i já, Češka Ada. Před jedenácti lety jsem absolvovala svoje první Camino, abych zjistila, o čem to vlastně všichni mluví. A od té doby se na cesty pravidelně vracím.

Můžete vyjít už z domu

Někteří poutníci vyjdou už ze svého domova a napojí se na některou z českých svatojakubských tras a pak přes celé Německo, Francii a Španělsko dojdou až do Santiaga.

To je ale 3000 kilometrů, a putování tak zabere několik měsíců. I takoví se ale najdou. Třeba David z Unhoště u Prahy, který v půlce srpna vyšel od svého domu a den před Vánoci se vrátil zpět. Z poutě si odnesl především to, že musí věnovat maximální pozornost svému tělu a nenechat se bemenší nekomfort přerůst v bolest a například začínající puchýř řešit hned. K štedrovečernímu stolu s rodinou ale po čtyřech měsících usedl s pocitem, že všechno vždy dobře dopadne.

Tolik času jsem bohužel neměla, a tak jsem se musela spokojit s kratší (a pro Čechy velmi populární) portugalskou trasou, Camino Portugués.

Svatojakubská pouť není žádný náročný horský trek a nepotřebujete na ni speciální drahé vybavení. Většinou si vystačíte s tím, co najdete doma, nebo s tím, co se dá koupit v běžném obchodě se sportovními potřebami.

Někteří poutníci pokračují ze Santiaga dál až do Muxie, poutního místa na pobřeží Atlantského oceánu.

Koupila jsem si letenku do Porta a za devět dní jsem pěšky, v letních portugalských vedrech a s jazykem na vestě zdolala 240 kilometrů do Santiaga.

A zjistila jsem, že takto tedy ne. Camino jsem si sice užila, ale v neustálém spěchu, což mi trochu pokazilo zážitek. Nemohla jsem si třeba dopřát odpolední siestu ve stínu jako většina poutníků. Slíbila jsem si, že příště si vyšetřím rozhodně více času a půjdu mimo letní sezonu.

Francie i Německo

Půl roku po prvním Caminu jsem vyrazila na další populární pouť, Camino Francés, která začíná ve francouzském městečku Saint-Jean-

Pied-de-Port, vede přes celé Španělsko z východu na západ a měří skoro 800 kilometrů. Cesta mi trvala měsíc a zažila jsem na ní mnohé. Puchýře na nohou, věčně promoklé boty i oblečení, bolest kyčlí, ale i zajímavá setkání, veselé večery u vína a hluboká osobní uvědomění. Domů jsem přijela nadšená.

Postupně jsem objevovala další trasy, protože Evropa je jimi bohatě prošípaná. Ne všude jsou ale tak populární jako ve Španělsku nebo v Portugalsku. Proto na nich často chybí poutnická infrastruktura, jako třeba levné ubytovny pro poutníky nebo pořádné značení.

Jednou jsem se vydala na krátké čtyřdenní německé svatojakubské putování v oblasti Kolína nad Rýnem, ale nepotkala jsem jediného

dalšího poutníka a cítila jsem se tam spíš jako na běžném čundru.

České svatojakubské trasy

Na území ČR je šest svatojakubských tras a všechny vedou víceméně ze severu na jih. Navazují na ty polské a německé a napojují se dál na německé a rakouské. České cesty zažívají v poslední době velký boom, jsou dobře značené, a dokonce se v jejich okolí začíná pomalu objevovat nabídka ubytování speciálně pro poutníky.

Jednu z nich, žitavskou, jsem prošla loni s dvouletou dcerou v kočárku. Ušly jsme 150 kilometrů z německé Žitavy do Prahy. Putování s batoiletem bylo náročné, ale skvělé. Už po pár týdnech zpět doma jsem úspěšně zapomněla na všechno náročné a v pa-

měti mi zůstala milá dobrodružná vzpomínka.

Co si zabalit s sebou?

Určitě si vezměte batoh, a ne kufr. A do toho batohu se pokuste sbalit co nejméně věcí. Nezapomeňte, že si všechno ponese celou dobu sami na zádech. Čím lehčí batoh, tím lehčí srdce, to u Santiaga platí dvojnásob.

Pouť vede civilizací a každý den narazíte na nějaký obchod s potravinami, restauraci nebo hospodu. Nemusíte si s sebou brát zásoby jídla ani pití. Jen ve Francii jsou delší přechody a nenajdete tam běžné večerky jako v Česku.

Oblečení nemusíte mít moc, protože ve většině poutnických ubytoven je k dispozici pračka. Nebo si můžete oblečení přeprat v ruce.

Svatojakubská pouť není žádný náročný horský trek a nepotřebujete na ni speciální drahé vybavení. Většinou si vystačíte s tím, co najdete doma, nebo s tím, co se dá koupit v běžném obchodě se sportovními potřebami.

Určitě si nezapomeňte opalovací krém, klobouk, pláštěnku a náplasti na puchýře. ●

↓ 5 tipů, než vyrazíte

- 1. Kupte si letenky nebo jízdenky včas,** bývají levnější.
- 2. Vezměte si boty, které už máte rozchozené.** Lépe se tak vyhnete puchýřům.
- 3. Trochu se před cestou rozhodte i vy sami.** Těžko na cvičišti, lehký na bojišti.
- 4. Kupte si kredenciál dopředu,** ať ho nemusíte shánět na místě.
- 5. V sezoně doporučuji zamluvit si ubytování předem.**

↓ Jak si cestu usnadníte?

- **Chodte hlavně ráno a dopoledne.** Odpoledne už bývá na chůzi moc velké teplo.
- **Ubytujte se v albergue.**
- **Vyzkoušejte v restauraci poutnické menu, tzv. menu de los peregrinos.** Bývá levnější než klasické.
- **Pořiďte si svatojakubskou mušli na batoh.** Ostatní poutníci vás tak hned poznají.
- **Následujte žlutou šipku nebo obrázky mušle.** Na některých trasách je tak dobré značení, že ani nebudete potřebovat mapu.

O autorce článku

Ada Mikulová je zkušená poutnice, která ušla po svatojakubských trasách už tisíce kilometrů. Její články si můžete přečíst na blogu. Napsala také dvě e-knihy, které najdete na jejím webu www.adamikulova.cz

SOUROZENCI GONDÍKOVI

Máme kotvu, která nás brzdí

t Helena Dostalová f Libor Fojtík

V jedné minutě z jejich gest cítíte respekt a důvěru a v té druhé si klidně zasadí úsměvnou podpásovku. „Známe se do posledního milimetru, což nám umožňuje se neustále pohybovat na hranici radosti a konfliktu,“ říká o vztahu s Adélou Dalibor Gondík.

Pocházíte z nádražácké rodiny, kdo všechno pracoval na dráze?

Adéla: Všichni. Doleva, doprava od babiček, dědečků přes tety a strejdy, všichni se pohybovali kolem vlaků. Tatínek byl výpravčí a maminka signalistka. Kdyby mě nevzali na konzervatoř, štípala bych lístky. Celá naše rodina je ajznbňácká, jenom my dva jsme trochu zvláštní.

Dalibor: Proto jsme vlastně velcí propagátoři vlaků. Já ani neřídím auto.

Adéla: Nedávno jsme jeli s Jirkou (manžel Jiří Langmajer, pozn. red.) na kolech a já říkala: „Počkej, zastav, musím si vyfotit párovku.“ A on mi oponoval, že je to jen vlak. A já mu říkám: „No ne, to je párovka!“ Dalibor rozumí vlakům mnohem víc, všechny je dokáže pojmenovat. Já poznám jen brejlouce a bardotku.

Co vás na vlacích baví?

A: Vlakem nejedím pravidelně, takže nevnímám běžné problémy, které k tomu patří, třeba zpoždění, slabou nebo naopak silnou klimatizaci... Zažívám proto vždycky úplně euforický stav, protože mám pocit, že jsem něco zvládla, že mi to neujelo, že jsem našla nástupiště. Kdybych jezdila vlakem denně, tak ze sebe určitě takhle nadšená nejsem. Na cestě také sbírám neuvěřitelné množství zážitků. Každý člověk má nějaký svůj příběh a já ho ráda pozoruju. Dost často pak z takových setkání čerpám inspiraci pro svoje role.

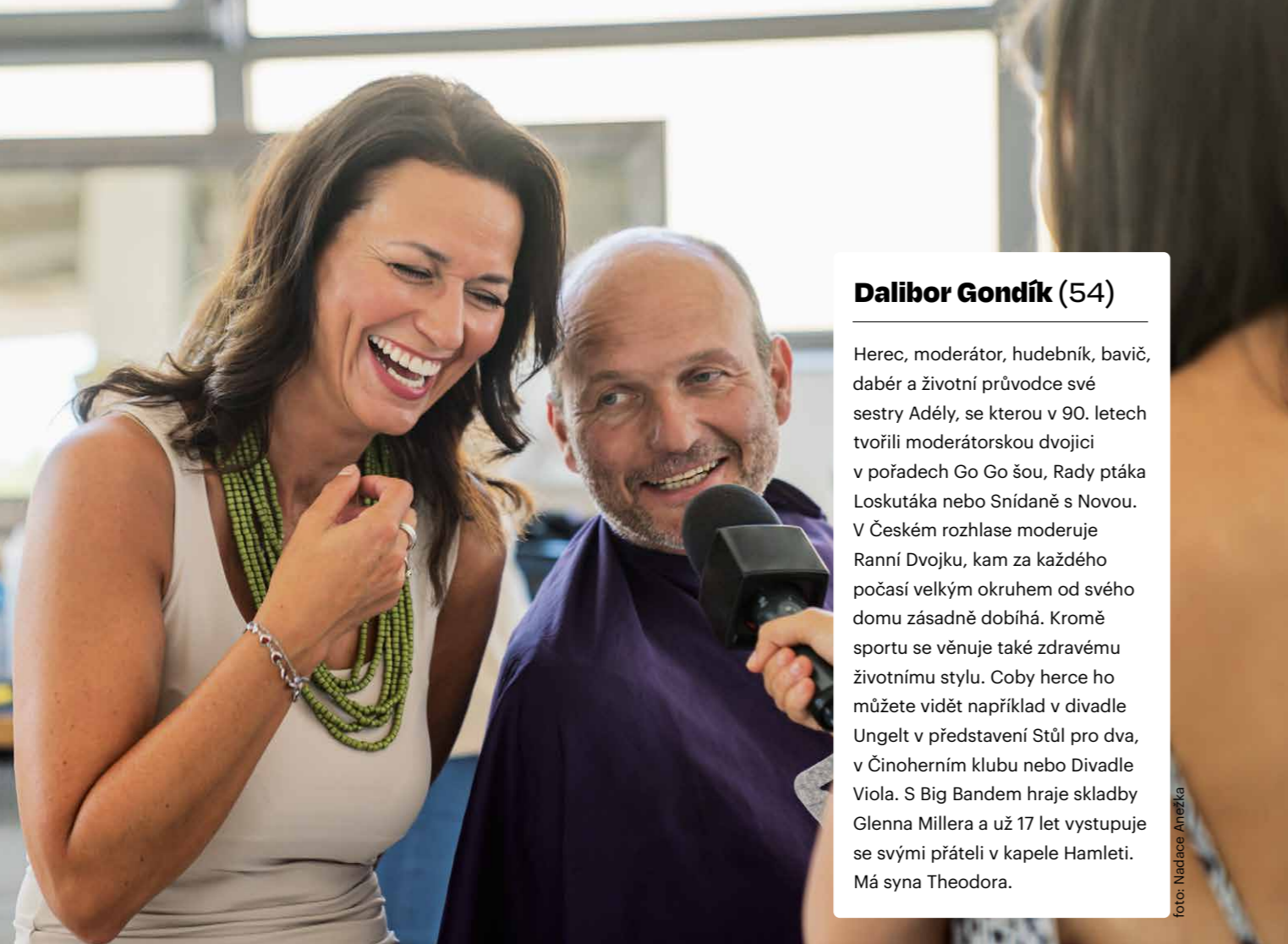
D: Mě na vlacích baví třeba úplně všechno, od lokomotivy po šturc, tedy kolejový nárazník, takže vlastně jízda, abych byl přesný. Vnímám historii, staré lokomotivy, kouzlo nádraží i současnou modernizaci.

A: Když jsme s Daliborem točili Rady ptáka Loskutáka, nechali jsme pro pořad vytvořit model kolejiště. Dalibor ho má doteď u rodičů v dětském pokoji.

Kam byste se rádi vydali po kolejích?

A: Líbila by se mi transsibiřská magistrála, ale je hodně složité se tam dostat a Rusko teď navíc není zrovna ideální místo k cestování. A je pravda, že člověk tráví hodně času ve vlaku a málo toho vidí. A pak mě lákají historické expresy, třeba Orient Express, který jednou za rok vyjíždí z Prahy. Chtěla jsem dát Daliborovi k narozeninám jízdenku, ale bohužel stojí hodně peněz. Tak jsem se na to vykašlala. Ale to je, jako bych ti ji dala, ne?

Dalibor Gondík (54)

Herec, moderátor, hudebník, bavič, dabér a životní průvodce své sestry Adély, se kterou v 90. letech tvořili moderátorskou dvojici v pořadech Go Go šou, Rady ptáka Loskutáka nebo Snídaně s Novou. V Českém rozhlase moderuje Ranní Dvojku, kam za každého počasí velkým okruhem od svého domu zásadně dobíhá. Kromě sportu se věnuje také zdravému životnímu stylu. Coby herce ho můžete vidět například v divadle Ungelt v představení Stůl pro dva, v Činoherním klubu nebo Divadle Viola. S Big Bandem hraje skladby Glenna Millera a už 17 let vystupuje se svými přáteli v kapele Hamleti. Má syna Theodora.

foto: Nadace Anežka

Kdybyste mohli nasednout na vlak do minulosti, kam by to bylo?

A: Kvůli módě bych se nejraději podívala do období Audrey Hepburnové, v Čechách první republiky. Přijde mi, že tahle doba byla krásně ženská, doposud zatím nepřekonaná a pořád se vrací.

D: Mám to stejně. Audrey, Adina Mandlová, Oldřich Nový - takže fraky, cylindry, klobouky, rukavičky, úklony, otevírání dveří.

A: No to by ti dneska dali, kdybys někomu otevřel dveře. To se už skoro nesmí, ne?

D: Jenže já jsem stará škola. Mám to takhle rád. Často chodím i v obleku, i když se mi tady paní vedle vysmívá.

Ona se vám směje docela často, že?

D: Docela jo.

A: Jojo. Má pravdu, ostatně jako vždy.

Když jsme se měli potkat na focení, mělo to být pondělí v Dejvicích, ale v neděli jste volala, že jste se spletla a je to úterý v Libni. Dějí se vám podobné věci často?

D: Ty nečeš ty přílohy, vid?

A: Protože na to nemám kapacitu, víš? Ale tohle byl extrém, zas tak často se to neděje. Ty jsi v tomhle určitě poctivější, ale taky se ti někdy sejdou dvě věci dohromady, ne?

D: Tak se podívejte do mého kalen-

dáře - tohle je Dalibor, tohle Aduš. Jasně, přehledně.

Srostli jsme v jeden kmen

Čím se navzájem inspirujete?

D: My se spíš tak doplňujeme. Ale vlastně se dost často stává, že někde hodinu a půl běžím a během toho Aduš vysvětluju, co a jak má uvařit. Většinou mi volá v ten nejméně vhodný okamžik, třeba když vybíhám extrémně prudký kopec.

Takže vy nejíte, což se o vás hodně píše, a Adéla vám volá o recepty?

D: Přesně tak to v podstatě je. To je ta vzájemná inspirace, vid?

A: Je to tak. Dalibor pro mě vždycky byl a samozřejmě pořád bude takovým tím starším bratrem. Tahounem, chytrým a vzdělaným člověkem, který je sečtělý a všechno ví. Takže místo Googlu mám vlastně jeho. A můžu se na něj vážně spolehnout. Kdykoli a ve všem.

Čeho si ceníte na Adéle?

A: No, čeho si na mně ceníš?

D: Smyslu pro humor, toho, jak jsi veselá a neustále optimistická. Jsi hodná a štedrá. A nejdůležitější, co mě teď vlastně napadá, je poctivá.

A: Aha, to jsi teď vymyslel?

D: Ne.

A: Ještě nikdy jsi to neřekl.

D: U tebe je poctivost prostě hodně silné téma. Dáma může být taky pěkná svině, že jo? To je citace ze Světáků.

A: Poctivost, dobře, to teď budu používat.

Rozčiluje vás na tom druhém něco?

D: My máme takový zvláštní vztah v tom smyslu, že si zavoláme a neuvěřitelně nás na tom druhém něco rozčiluje. Výsledek je ale vždycky ten, že se společně zasmějeme. Ale ne tomu konkrétnímu, co nás naštválo, ale tomu, že známe naše třinácté komnaty a víme, jaký ten druhý je.

A: Legrace a vzájemné urážení nás spojují už od malička a celý vztah je hodně unikátní. Když jsme třeba natáčeli v televizi, tak jsme si povídali, smáli jsme se a choreografka se nás ptala, jestli už zkusíme, nebo se bavíme normálně. Okolí pak právě dost často nevědělo, jestli je to tedy sranda nebo co to vlastně je.

Mezi herci je mnoho introvertů. Někdo má samozřejmě větší sebevědomí, ale my dva s Daliborem to nejsme.

Což je výhoda oproti partnerskému vztahu, kde si možná bereme věci víc osobně.

D: Právě, tam to vůbec nejde. S manželkou jsem třicet let, a i teď se stane, že se netrefím. Ale smířit se s legrací je těžké v jakémkoli vztahu, profesním nebo tanečním. U nás je to jiné. Naše společná krev, extrémní znalost do naprostého milimetru umožňuje, že se neustále pohybujeme na hranici radosti a konfliktu. A to je dobře, protože bez konfliktu není tvorba. Nemůžeme se sejít na divadle a říkat si, jak jsme krásní a báječní.

I společná krev ale dokáže ve vztazích udělat pořádný rozbroj.

D: Určitě, moje žena má bratra a zdaleka nejsou tak napojeni jako my. U nás se sešlo něco opravdu unikátního.

Voláte si každý den?

A: No jasně. Srostli jsme asi nějak časem.

D: Dokonce se nás lidé i ptali, jestli nejsme dvojčata.

A: Nejsme, on je starší. Výrazně...

D: V jednu dobu, myslím, že to bylo na konzervatoři, jsme srostli v jeden kmen a už jsme tak zůstali. Kamarádi.

Jak na to reagují vaši partneři?

D: Markéta si tehdy musela uvědomit... musela - vlastně ano, nedokážu použít jiné slovo než musela - uvědomit, že jsme vlastně tři, že si vzala dva lidi. Situace byla umocněná i tím, že jsme spolu tehdy začali pracovat, lidé nás znali z Go Go šou, Snídaně s Novou, zastavovali nás na ulici, chtěli se fotit a Markétu vlastně skoro odstrkávali.

Herci nejsou vždy sebevědomí

Kdybyste potkali sami sebe jako děti a mohli si dát radu do života, co by to bylo?

D: Já bych si řekl: Uklízej ještě lépe autíčka do krabiček a schovávej si fotky. Nedávno jsem doma na videokazetě našel film Méda Běda. Vzpomněl jsem si, že jsem měl krásné fotografie, které se tehdy dávaly do kin. A ty už bohužel nemám. Takže bych si řekl: Buď na sebe přísný.

A: Ale to ty docela jsi.

D: Ještě mám rezervy.

A: Mně třeba chybí dokumentace od domu, ve kterém zrovna bydlíme. Ale jinak bych malé Adéle řekla, aby se tolik nebála zkoušet nové věci. Vzpo-

mínám si, že jsem byla taková utáplá, mám v sobě spoustu strachů a mrzí mě, že nejsem víc do světa. Když někde jedeme, bojím se, jak se tam dostaneme, co nás čeká. Když jsme daleko od domova a jsme tam delší dobu, cítím v sobě takové zvláštní prnutí a už chci být zpátky.

Když jsem si pročetla rozhovory s vámi, překvapilo mě, že si podle nich často zas tolik nevěříte...

A: Tak to ale má většina herců. Je mezi námi mnoho introvertů. Někdo má samozřejmě větší sebevědomí, ale my dva s Daliborem to nejsme. Nějak to v sobě nemáme.

D: Ale měníme se s věkem. Zrovna přetáčím staré VHS našich pořadů, což je třeba 30 let, a tam vidím dva naprosto nesebevědomé lidi, kteří by se nejraději za někoho schovali. Herec by měl pořád někam směřovat. Nemůžete se považovat za hotového. Ale souvisí to určitě s životním nastavením. V jednom krásném českém filmu je řečeno: Jedni orají, druzí sklízí. Takže buď jste George Clooney nebo Ayrton Senna a máte tah na bránu, anebo ne. U nás se smíchala vesnická skromnost s otcovskou přísnou výchovou. No a Adéla není Stašová a já nejsem Donutil. Tedy pardon, Adéla JE jako Simona Stašová a já nejsem Donutil.

Vidíte, čekala bych to jinak.

A: Určitě máme víc zkušeností, které nám dávají profesní jistotu, už nemám takovou trému. Ale sebevědomí vnímám trochu jinak.

D: Když se rozsvítí červená v rádiu nebo v televizi, tak se z toho nezblázním, ale - a to je důležité - nesouvisí to s tím, že si myslím, že je to dobře.

A: To jsi řekl pěkně. Vždyť to říkám, on je děsně chytrý.

D: Možná proto my dva máme kotvu, která nás brzdí, a pak jsou lidé, kteří se ženou tobogánem dopředu.

Máte ale pocit, že jste úspěšní?

A: Já moc ne.

D: Ani já. Nemyslím si, že bychom někdy byli nějaké megastar.

Přesto bych řekla, že vás zná hodně lidí, protože jste v televizi vystupovali v době, kdy existovalo pár televizních kanálů.

A: Mě třeba vždycky překvapilo, když nás někdo poznal.

D: My už jsme na tu dobu trošku zapomněli, ale máte pravdu, že v devadesátých letech znamenal příchod Novy velký moment a mnoho lidí vystřelil v popularitě nahoru, protože pořady měly obrovskou sledovanost.

Když už jsme se dostali k herectví, kde vás na podzim čtenáři mohou vidět?

A: Nejvíc rolí mám v divadelní společnosti Háta. V půlce září měla v Divadle Lucie Bílé premiéru nová komedie pro čtyři herce Sladké neřesti a pak s manželem Jirkou hrajeme v Komorním divadle Kalich. Například.

Jsou vám komedie bližší?

A: Určitě. A když to není komedie, tak ji z toho udělám. Vlastně ani nic jiného neumím. Abych to ale úplně nezlehčovala, v jednom televizním pořadu jsem hrála ženu s Parkinsonovou chorobou. Dramatické role ale nepotřebuju. Někteří herci vám řeknou, že chtějí hrát oboje, aby se cítili vyváženě, aby se dostali na dno a mohli pak hrát blbiny. Já podobnou touhu vůbec nemám. Nabízí mě, když se diváci smějí. A když ne, tak jsem nervózní, co se děje.

Jsem opravdu moc ráda, že dělám tuhle práci.

Jak se udržujete v mentální kondici?

A: Pořád se něco učím a jsem hysterická, když mi to nejde. Jirka mi často říká, že se toho nemusím učit tolik. Má pravdu, nemusím, ale chci. Dřív jsem se ale smála kolegům, že si na představení berou text, aby si ho předtím zopakovali. Tak teď si ho беру taky.

D: Já pojem mentální kondice ani neznám. Pořád něco vymyslím, mám spoustu aktivit.

A: To je fakt, často sedí v pracovně. Je děsně kreativní.

D: Nejsem kreativní, ale pořád mě něco napadá. Neumím sedět, koukat a nic nedělat.

Vy to, Adélo, umíte?

A: Když se mi podaří, že mám volnou sobotu, nejdřív plaším, že potřebuju uklidit, vyprat, uvařit, a pak se na všechno vykašlu, pustím si seriál a vydržím u něj celý den. S Daliborem tohle sdílet nemůžu, protože se na nic nedívá.

D: Nemám na to čas.

A: Čas máš, když můžeš koukat na Chalupáře a Ženu za pultem.

D: Ale to je základ! Tam jsou položené základy českého televizního herectví.

Kdo je váš herecký vzor?

A: Paní Medřická, Hlaváčová, Jirásková. Tyto ženy přesně splňovaly to, že dokázaly fantasticky zahrát humorné role a zároveň jim dodaly obrovskou hloubku. Proto mě tolik fascinovaly.

D: Jiří Sovák v jednom díle Chalupářů, kdy hraje divadlo, říká: To nemůžete zahrát, protože to nehrajete jako Höger. Takže za mě Höger. ●

Adéla Gondíková (51)

Věčně usměvavá česká herečka a moderátorka. Televizní diváci ji mohli vidět například v seriálu Ordinace v růžové zahradě nebo Doktor od jezera hrochů, kde přeskočila jiskra mezi ní a Jiřím Langmajerem, kterého si v roce 2019 vzala za muže. Více než televizi ale miluje divadlo. Hraje v několika představeních divadelní společnosti Háta Olgy Želenské, s manželem Jiřím v Komorním divadle Kalich a v září měla v Divadle Lucie Bílé premiéru komedie Sladké neřesti. V Českém rozhlase moderuje pořad Blízká setkání. S bývalým manželem Otakarem Brouskem má dceru Nelu. Ráda tančí a cvičí jógu.

TECHNOLOGIE

Letiště v sousedství. Jak létající taxíky změní tvář měst?

Už po dekády jsou létající taxíky ztělesněním představ o zářné budoucnosti. Také máte před očima film Pátý element a vzdušnou honičku Bruce Willise s policisty? Představy přitom nejsou od reality nijak zvlášť vzdálené. Existují jen určitá ale.

[t](#) Vojtěch Dobeš [f](#) archiv výrobců

P

Problém je, že létající auta jako taková jsou pojem, pod kterým si každý představuje něco jiného. Jedna věc je letadlo, které dokáže jezdit po silnici. Sice je atraktivní a cool, ale vlastně neřeší žádný problém - ve výsledku máte docela špatné auto, se kterým musíte dojet na letiště, abyste mohli

vzlétnout. Další vize moderních dopravních prostředků směřují k autům, která můžete parkovat v garáži nebo před domem, kdykoli nasednout a vyrazit tam, kde máte volný prostor ke vzletu. A potom už byste se jen svobodně vznášeli nad ucpaným městem i nekonečnými zácpami na dálnici až do svého cíle.

Jenomže zatímco první varianta není nijak zvlášť užitečná, ta druhá není se současnou úrovní technologie možná. Koncept „auta, které funguje jako auto, jen létá“ - něčeho, jako byl létající DeLorean v Návratu do budoucnosti - by nejspíš vyžadoval nějakou ryze sci-fi technologii, jako je antigravitace. Takže si musíme nechat zajít chuť.

eVTOL jako součást MHD

Přesto se ale rodí technologie, která by nám mohla létání výrazně přiblížit, jak v prostoru, tak finančně. To, co jsme v polovině minulého století očekávali od nástupu vrtulníků, by nám v tom současném měla splnit letadla typu eVTOL (electric VTOL, tedy elektrický letoun s kolmým vzletem a přistáním), někdy označovaná za „osobní drony“ nebo „létající taxíky“.

Tyto stroje by mohly přinést leteckou přepravu do měst, což jsme si slibovali už od vrtulníků, ale zároveň to udělat výrazně levněji a tišeji. Což je důležité, protože extrémní hluk byl jednou z hlavních příčin, proč se

Kalifornský Archer Aviation spoléhá na kombinaci vrtulí a křídel. Komerční provoz chystá v roce 2026.

masové využití helikoptér neprosadilo. Nebudou to ale, přinejmenším pro běžné uživatele, tak soukromé a svobodně-individualistické dopravní prostředky jako auta.

Osobní drony totiž nebudeme vlastnit - nebo minimálně drtivá většina z nás, s výjimkou těch úplně nejbohatších. A i když je označujeme za „létající taxíky“, budou podobnější spíše městské hromadné dopravě. Nevyhnutelně totiž budou muset létat jen mezi předem určenými místy, něčím na způsob heliportů, ale už pro ně vzniklo i nové slovo. Vertiporty.

A není to jen hudba vzdálené budoucnosti, jak by se mohlo zdát. Ve velkých světových městech už se vertiporty začínají stavět a dá se očekávat, že v horizontu několika málo let začnou letadla eVTOL komerčně přepravovat cestující. Asi největšího pokroku v tomto ohledu dosáhla Dubaj, kde už byla eVTOL vydána licence k provozování přepravní služby.

Taxi bez řidiče

Než ale na komerční využití eVTOL dojde, bude potřeba udělat víc než jen naučit spolehlivě létat. Přitom

samořejmě ani to není úplně jednoduché, protože základní vlastnosti těchto „osobních dronů“ je, že musí být plně nebo zčásti autonomní. Už běžný vrtulník je na pilotáž mnohem komplikovanější než běžná letadla, nemluvě o tom, že by snad mohl být srovnatelný s autem.

Řídit ručně létající stroj poháněný a ve vzduchu udržovaný systémem mnoha vrtulí už není jen těžké, ale přímo nemožné. Samozřejmě by ho šlo řídit poloautomaticky tak, jak to známe z dronů na dálkové ovládní. U těch stačí udat směr, kterým mají letět, a řídicí počítač se postará o zbytek. I to by ale pořád znamenalo nutnost orientovat se ve třech rozměrech, potenciálně navíc v hustém „nadměstském“ provozu.

Pokud by se měly drony doopravdy rozšířit, byla by taková situace nejspíš téměř nezvladatelná i pro současný systém řízení letového provozu s řídicí věží a profesionálními piloty. V případě amatérů, pro které je komplikovaným úkolem leckdy už správné projetí dvourozměrné křižovatky na silnici? Nemožné.

Létající taxíky tak budou muset být plně autonomní, pravděpodobně zcela bez možnosti toho, aby posád-

ka zasahovala do řízení. A jejich provoz bude mnohem méně svobodný, než bychom si možná představovali - každý vertiport bude muset mít dané trasy pro přilet a odlet a brát v úvahu „slot“ pro přistání, byť u eVTOL bude systém řízení muset fungovat tak, aby k velkému čekání nedocházelo. Výdrž těchto strojů je totiž velmi omezená.

Zároveň si vertiporty nemůžeme představovat jako nějaký malý plácek velikosti většího parkoviště. S ohledem na potřebu volného prostoru pro manévrování a pravděpodobně také místa na zemi pro manipulaci s dalšími letadly eVTOL půjde o plochy minimálně rozměru dnešních heliportů, spíše o něco větší (většina heliportů dnes typicky počítá s jedním vrtulníkem).

V husté městské zástavbě je pro umístění vertiportu ideální střecha. Nejenže tak nebude zabírat cenné místo, kam by se vešel třeba další mrakodrap, ale navíc se při přistání nebude nutné potýkat s leckdy komplikovaným vzdušným prouděním mezi budovami. Jenže takových střech, kde by na vertiport navazovala i infrastruktura budov, tolik není, takže se rozhodně nedá čekat, že byste i v hustě zastavěném centru byli vždycky v pohodlném pěším dosahu od toho nejbližšího.

Šalinou na letišti, s eVTOL do Prahy

Mnohem pravděpodobnější tak je, že vertiporty budou sloužit jako další dopravní uzly, které se budou snažit co nejvíc navazovat na existující systémy veřejné dopravy. Cestující budou využívat nějakou formu pozemní přepravy, ať už

autobusy, tramvaje či metro, nebo třeba pozemní robotaxi či sdílené koloběžky, aby se dostali k nejbližšímu vertiportu. Z něj se potom rychle přesunou do jiné části města, na letišti „dospělých“ letadel, nebo pokud to technologie a vzdálenost dovolí, třeba i do jiného města.

Kupříkladu pro Prahu již existoval projekt, kdy měl velký vertiport vzniknout nad kolejí hlavního nádraží, což by umožňovalo propojení všech typů dopravy, od vlakové přes městskou hromadnou až po vnitroměstskou i meziměstskou (předpokládaný dolet by měl stačit kupříkladu do Brna). Tato myšlenka už ale patrně vzala za své následkem toho, že pro daný prostor plánuje developer jiné využití.

To ostatně ilustruje, co bude největší překážkou pro rozšíření eVTOL zejména v evropských metropolích se starou zástavbou. Zatímco města jako Dubaj, která již první licenci pro provozování létajících taxi vydala, jsou jen málo svázaná tradicí a mají dost prostoru na to, aby zde bylo budování vertiportů poměrně snadné, pro typické evropské velkoměsto to bude problém.

Nejde jen o to, že starší zástavba poskytuje pro vertiporty méně místa, komplikací bude i nevyhnutelný odpor stávajících obyvatel a tím i samospráv. Vertiport bude ze své podstaty vypadat velmi moderně a nepříliš atraktivně, což je ale pořád ten menší problém. Největší potíží nakonec bude, jako u každého létajícího stroje, hluk.

I když se jako jedna z hlavních výhod eVTOL obvykle prezentuje jejich tichý provoz, jde o srovnání s klasickou helikoptérou. Právě hluk byl jednou z hlavních příčin, proč

↑ eVTOL Joby, který získal licenci na provoz v Dubaji.

představy o helikoptérech startujících na mnoha místech po městě ztroskotaly. Vzpomeňte si, jak hlučný je i záchranářský vrtulník, který občas slyšíte létat nad městem - a vynásobte si to desítkami.

Létající taxíky budou výrazně tišší, ale také by jich potenciálně mělo být mnohem, mnohem víc. Už obyčejný malý dron je poměrně hlučné zařízení. Stovky „megadronů“ o hmotnosti spíše v tunách než ve stovkách kilogramů pak budou stačit na to, aby se města, která zatím ztichnou nástupem elektrických aut, stala ještě hlučnějšími, než když byla plná starých dieselů.

A samozřejmě to (stejně jako u klasických vrtulníků) není jen záležitost hluku. Jsou tu také silné proudy vzduchu od přistávajících letounů, které by na zemi mohly působit nejrůznější potíže od zvířeneho prachu přes deštníky létající vzduchem až po převrácené stánky. To je další věc, kvůli které budou mnohem vhodnější přistávací plochy na budovách.

Finální otázkou je potom bezpečnost, která byla posledním hřebíčkem do rakve městské vrtulníkové dopravy - například slavné linky společnosti Pan Am z jejího sídla na Manhattanu na letišti JFK a LaGuardia skončily po sérii nehod na konci 70. let. Teoreticky by eVTOL měly být díky automatickému řízení téměř dokonale bezpečné. Při plánovaných stovkách či tisících letů ale ono „téměř“ pořád nemusí znamenat, že se občas některý exemplář nezřítí do zástavby. A reakce veřejnosti na takovou událost je předvídatelná.

Ve skutečném rozšíření létajících taxíků tak možná bude ještě větší roli než technologická vyspělost jednotlivých zemí hrát schopnost prosadit stavbu infrastruktury. Velmi snadno se tak můžeme dočkat toho, že zatímco v Šanghaji a Dubaji budou eVTOL naprosto běžnou součástí každodenního života, v Praze nebo Paříži budeme dál spoléhat na metro či příměstské vlaky a za vrchol technologie považovat robotické pozemní taxíky. ●

Volocopter před srpnovým zkušebním letem u zámku Versailles.

Unikátní kostely a zvony

📍 Vít Štěpánek
📍 M. Makovička, B. Stejskalová, R. Hudec, V. Štěpánek

Po celém Česku jich jsou tisíce: kostel či alespoň kapli najdete v každém městečku, vesnici i kdejaké osadě. Některé české chrámy jsou známé po celé Evropě, jiné jsou blízké hlavně srdcím starousedlíků... a mnohé mají nevšední historii. Vybrali jsme čtyři neobyčejné příběhy kostelů a jejich zvonů, za nimiž se vyplatí vypravit.

↑ Poledne v jedenáct aneb jak Švédové naletěli

Když si v Brně dáte s někým schůzku v jedenáct dopoledne a najednou uslyšíte polední zvonění, nelekejte se, nepřišli jste pozdě. Stali jste se jen svědky mnohaletého místního zvyku.

Katedrálu sv. Petra a Pavla, zkráceně Petrov, zná každý, kdo někdy do jihomoravské metropole zavítal. Jde o dominantu města a současně jeho nejvýznamnější chrám.

Pokud sem dorazíte v pozdním dopoledni, můžete si všimnout, že poledne zvoní na Petrově už v 11.00 hodin – to na připomenutí lsti, která podle pověsti měla za třicetileté války zachránit Brno před dobytím obléhající švédskou armádou.

Švédové se na jaře roku 1645 pokoušeli město dobývat dlouhé čtyři měsíce a jejich velitel Lennart Torstenson čelil postupně narůstající nevoli mužstva; nakonec se tedy rozhodl, že pokud jeho vojáci nepřekonají brněnské hradby do následujícího poledne, odtáhne pryč. Tento hovor prý odposlechl hospodský, který musel švédské vojáky obsluhovat, a seznámil s ním velitele brněnské posádky. Následujícího dne během zuřivé bitvy pak staříček zvoník vyšplhal na věž Petrova už v 11 hodin a odzvonil „poledne“. Pro Švédy to byl signál přestat s dobýváním města a odtáhnout pryč. Brno bylo zachráněno.

A tak se tradice „poledne v jedenáct“ na Petrově udržuje dodnes.

➕ JAK SE TAM DOSTAT:

Od hlavního brněnského nádraží dojdete na Petrov pěšky za slabých deset minut. Přes Zelný trh stoupejte stále do kopce.

↓ Zvon #9801: Promlouvám hlasem tisíců zvonů, které umlčela válka

V centru tohoto příběhu není kostel, ale zvon. A ne ledajaký. Pamětní Zvon #9801 připomíná osud zvonů, které za druhé světové války odvezli nacisté z protektorátu Čechy a Morava do Německa pro účely válečné výroby. Váží 9801 kilogramů, čímž odkazuje na počet zvonů, které kvůli válce ztichly. Jeho výrobu umožnily finance shromážděné prostřednictvím veřejné sbírky, již organizuje spolek Sanctus Castulus. Zhotovení bylo svěřeno nejstaršímu rakouskému zvonařství Grassmayr – v Česku totiž neexistuje dostatečně velká forma pro odlití. Výzdoba jeho pláště vychází z návrhu pražských zvoníků Kryštofa Čižinského a Jakuba Kamínka.

Do Prahy dorazil Zvon #9801 v srpnu roku 2022 lodí a zatím je provizorně

umístěn na pontonu u náplavky Rašínova nábřeží na pravém vltavském břehu. Koncem letošního roku by se měl přemístit na Rohanský ostrov v městské části Praha 8. Lokalita je nasnadě, právě zde totiž byly za války rekvírované zvony shromažďovány k nakládce na lodě a poté směřovaly po Vltavě a Labi do Německa.

Podle Ondřeje Boháče, předsedy spolku Sanctus Castulus, má symbolizovat společenskou a kulturní ztrátu, k níž rekvírováním zvonů nacisty za druhé světové války došlo. I proto zvon, který je 187 centimetrů vysoký, zdobí z jedné strany nápis „Promlouvám hlasem tisíců zvonů, které umlčela válka“ a na druhé straně lze spatřit symbolické střepy s nápisy, jež měly i odvezené nástroje. Rozpoznat se dá i zbytek hesla: „Svatý Václave, nedej zahynouti nám, ni budoucím.“

➕ JAK SE TAM DOSTAT:

K současnému umístění Zvonu #9801 se nejspíše dostanete metrem na stanici Karlovo náměstí, odkud je to na náplavku pět minut chůze.

↑ Stará Voda: jak zachránit kostel

Chrám sv. Jakuba Většího a sv. Anny ve Staré Vodě na Olomoucku je mementem minulých dobrých i zlých dob a zároveň nadějí pro budoucnost:

v nejméně poválečných letech těsně unikl zkáze a až po roce 1989 byl postupně obnovován.

Je to příběh podobný těm, které známe spíše z pohraničních Sudet; kostel sv. Jakuba Většího a sv. Anny však leží hluboko ve vnitrozemí, na území zaniklé obce Stará Voda (německy Altwasser) asi 30 kilometrů severovýchodně od Olomouce. Klíčem k jeho osudu bylo původní německojazyčné osídlení, které zaniklo v roce 1945 odsunem těchto obyvatel, a poté poloha na okraji vojenského újezdu Libavá. Právě armády, nejprve československá a pak i ta sovětská, se totiž od 50. let 20. století významně podílely na devastaci svatozátku, který jen těsně unikl úplnému zničení. Odvezeno bylo vnitřní vybavení, včetně oltářních obrazů, soch, zvonů a varhan, a na nějakou dobu se stal i skladem pro sovětskou municí. Nápisy azbukou i stopy po střelách jsou v chrámu po dohodě s památkáři dodnes zachovány jako memento okupace z let 1968 až 1991.

Ve starovodském kostele, hodnotné barokní architektuře, vystavěné koncem 17. století podle projektu italského architekta Giovanniho Pietra Tencally, ve 30. letech 20. století viselo celkem šest zvonů. Čtyři z nich však byly rekvírovány za druhé světové války a zbylé později odvezeny jinam.

Blýskat na lepší časy se začalo teprve nedávno. V roce 2022 byly do levé věže chrámu zavěšeny dva moderní ocelolitínové zvony z roku 1970 z kostela v Šilheřovicích. Jedná se o zvony o hmotnosti 490 a 540 kg. Kostel je otevřen každý víkend, a to v sobotu 10.00–18.00 a v neděli 11.00–18.00.

➕ JAK SE TAM DOSTAT:

Ke kostelu ve Staré Vodě nejede žádná veřejná doprava, z Města Libavá je to

tip na výlet

po silnici 4,5 kilometru. Kdo přijede autem, může zaparkovat přímo u chrámu.

↑ Kouřim: třetí srdce vzhůru nohama

Jedno z nejstarších sídelních center Česka, Kouřim, leží sice jen 40 kilometrů východně od Prahy, ale jeho dnešní poloha mimo hlavní dopravní trasy působí, že příliš mnoho návštěvníků sem nezavítá. Je to škoda i kvůli unikátní památce, kterou se může pochlubit zvonice stojící vedle hlavního kouřimského kostela sv. Štěpána: její zvony jsou totiž zavěšeny srdcem vzhůru.

Původně byly v horním patře zvonice umístěny zvony čtyři, do moderní doby se však dochovaly jen dva. Kvůli pozici srdcem vzhůru musí být rozeznívány šlapáním a na rozdíl od běžně zavěšených zvonů je již první úder velmi silný. Podobné zvony se v současnosti v Česku najdou již jen na jednom dalším místě, v Rovensku pod Troskami.

➕ JAK SE TAM DOSTAT:

Do Kouřimi zajíždějí regionální vlakové spoje, rychlejší je ale doprava autobusy. Z Prahy pojedete zhruba hodinu. ●

Posed Müslivna u Heřmanic v Podještědí.

Luxus v přírodě

t Andrea Černá
f archiv glampingových míst

Stanovali jste v přírodě a po pár dnech zatoužili po sprše a pohodlné posteli? Pak je glamping přesně pro vás! Vytipovali jsme několik míst, která stojí za návštěvu. A to nejen v létě.

Pojem glamping vznikl spojením slov glamour a camping. Představuje nový trend v cestování, který slučuje pobyt v přírodě s luxusem. Zatímco klasické kempování s sebou nese spíše spartánské podmínky, glamping nabízí komfortní ubytování v okouzlující přírodě. Jen si to představte, probudíte se, uvaříte si kávu, vlezete zpátky do pohodlné postele nebo houpací sítě, zabalíte se do měkké deky a budete tiše pozorovat probouzející se přírodu. Nebo se sklenkou vína v ruce zatoužíte být tak daleko, jako je nejjasnější hvězda nad vámi. Možností je mnoho.

A tak můžete přenocovat v luxusní jurtě, vybavené postelí, koupelnou a kuchyňkou, ve stylové chatce, karavanu nebo maringotce na zajímavém místě s pěkným výhledem, ale i v obytné buňce, zavěšené v korunách stromů či postavené na mysliv-

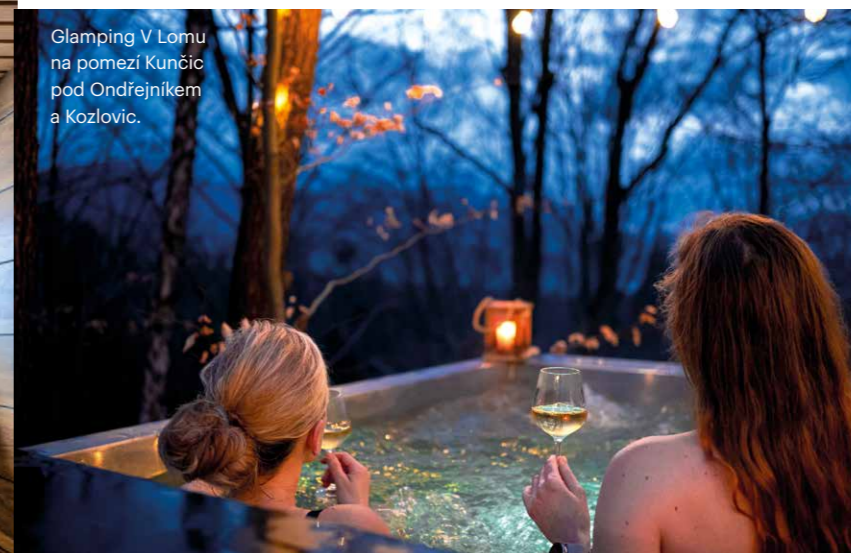
veckém posedu. Nebo třeba i v zemi-jance, zakopané do země. Společným jmenovatelem je vysoký standard vybavení a nádherné přírodní prostředí v nejbližším okolí.

Typické prvky glampingových ubytování:

- **Pohodlné postele:** Zapomenete, že spíte v přírodě.
- **Vlastní koupelna:** Sprcha, toaleta a často i další vybavení.
- **Kuchyňka:** Možnost si uvařit nebo ohřát jídlo.
- **Terasa nebo veranda:** Místo k relaxaci a pozorování přírody.
- **Elektřina:** Přes den nabijete mobil a večer si pohodlně posvítíte.
- **Wi-fi:** Spojení s okolním světem, i když jste uprostřed přírody.

Srubový Karpaty Glamp nedaleko Rudimova.

Glamping V Lomu na pomezí Kunčic pod Ondřejníkem a Kozlovic.

Které regiony byste neměli minout v Česku?

Šumava s rozlehlými lesy, jezery a romantickými loukami láká k odpočinku a relaxaci. Mnoho glampingových resortů nabízí stylové stany nebo chatky s veškerým komfortem.

Nádherné výhledy i množství turistických tras si užijete v náručí **Krkonoš**. Kromě toho zde najdete i mnoho krásných míst schovaných v přírodě a lákajících k romantickému přenocování.

Moravský kras je unikátní krajinou s mnoha jeskyněmi, propastmi a skalními městy. Zdejší glamping vám umožní prozkoumat jedinečné přírodní prvky a zároveň si vychutnat pohodlí.

Jihočeské Třeboňsko s romantickými rybníky, řekami a malebnými vesničkami je rájem pro milovníky přírody i vodních sportů. Glamping na Třeboňsku je skvělou volbou pro rodiny s dětmi.

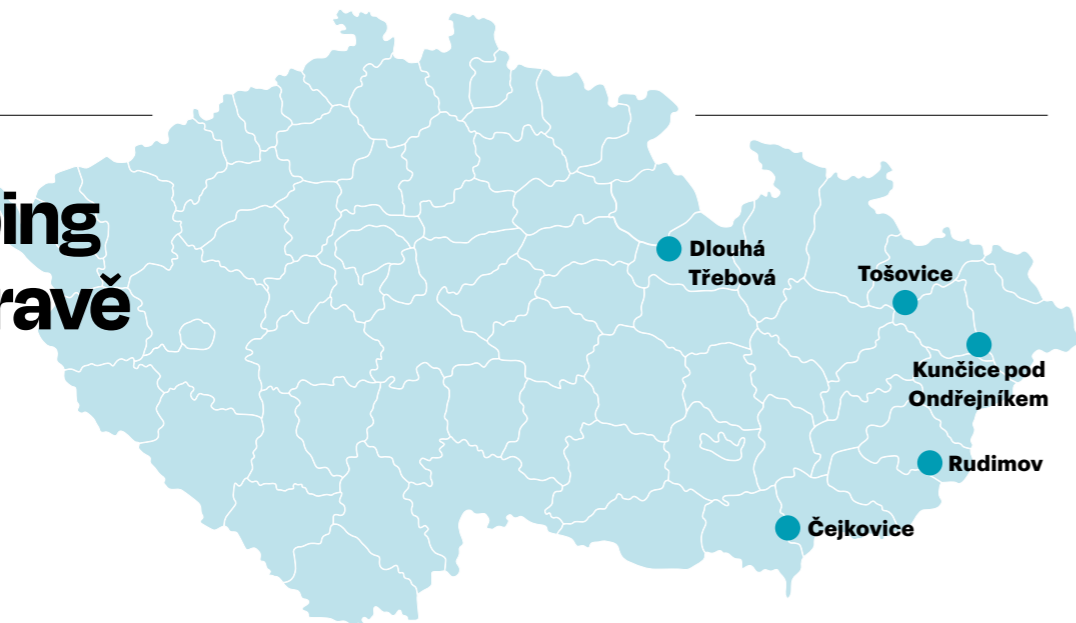
Pokud máte chuť strávit aktivní dovolenou, zamířte do **Beskyd**, které skýtají husté lesy a kopcovitý terén. Nocování v této části republiky vám

umožní vyrazit na pěší túry, cykloturistiku i náročné výjezdy na horském kole nebo relaxovat v přírodě.

↓ Na co myslet při výběru glampingu?

- **Vybavení:** Každý resort nabízí jiné vybavení. Zjistěte si předem, co vše je součástí vašeho pobytu.
- **Lokalita:** Vyberte místo, které odpovídá vašim představám o dovolené. Jedete s dětmi a chcete být blízko turistických atrakcí, nebo preferujete klidnější atmosféru?
- **Aktivity:** V mnoha resortech si kromě luxusního přenocování můžete vybrat i z nabídky různých aktivit, jako je jízda na koni, rafting nebo wellness.
- **Stravování:** Zjistěte, jestli si musíte vařit sami, nebo pro vás bude stravování zařízené.
- **Doporučení:** Sbalte si pohodlné oblečení a boty. Nezapomeňte na repelent a opalovací krém. Vezměte si s sebou dobrou knihu nebo e-book. Užijte si přírodu a odpočiňte si od každodenního stresu.

Glamping na Moravě

↑ Karpaty Glamp

Představte si, že se probouzíte s výhledem na koruny stromů, dýcháte čistý vzduch a jediné zvuky, které slyšíte, je šumění listů a zpěv ptáků. Atypický srub Karpaty Glamp nedaleko Rudimova vznikl, aby si sem mohl každý přijet odpočinout a dopřát si detox od každodenního shonu, přestože je v nabídce i připojení k wi-fi. Útulný interiér nabízí kompletně vybavenou kuchyň s vařičem, včetně nádobí, varné konvice a lednice. V kuchyni najdete kromě základních surovin a koření také lokální produkty, jako je sušené ovoce z místních sadů, mošt či povidla. Jako bonus může být i čerstvý domácí žitný chleba nebo jedinečné

maso z místního biochovu. Koupelna má sprchový kout a splachovací toaletu. Dominantou jsou krbová kamna, která zajišťují správnou atmosféru. Pokud ale nechcete zatápět, nemusíte se bát zimy, hlavní vytápění je zajištěno plynovým topením. Relax si dopřejte ve finské sauně s výhledem do krajiny.

+ TIPY V OKOLÍ:

Louky na hřebenech Bílých Karpat jsou nádherné. Ze všech rostlin jsou na nich nejhezčí orchideje, kterých tu kvetou desítky druhů. Udělejte si k nim pěší výlet po horských hřebenech. Pod horami si můžete užít světoznámé lázně Luhačovice, které slouží nejen k léčbě, ale je možné se tu i vykoupat, ochutnat minerální vodu, projít se po parku nebo objet okolí na kole.

Orientační cena: 6700 Kč/noc

→ Jurta Kojovec

Luxusní jurta stojí poblíž moravsko-české hranice v Dlouhé Třebové. Kruhové obydlí o průměru šest metrů odkazuje na atmosféru mongolského bydlení. Tomu odpovídá rozlehlá zahrada, kde se pasou ovce a kozy, a také velká bylinková zahrádka. Na prodej je občas i jeh-

něčí maso a klobásy. Jurta je izolovaná ovčí vlnou, a tak je obytná i v zimním období. Uvnitř se pohodlně vyspí čtyři lidé. Samozřejmostí je vybavená kuchyň, koupelna se sprchovým koutem a umyvadlem, venkovní suché toalety a důležitý je uzamykatelný prostor na jízdní kola.

+ TIPY V OKOLÍ:

Cyklotrasy, turistické značky a trasy na kolečkové in-line brusle vedou jen pár stovek metrů od jurty. Míří na Ústí nad Orlicí, Brandýs nad Orlicí a Choceň. Zdatnější cyklisté dojedou až do Letohradu nebo Lanškrouna. Za samostatný výlet stojí jedno z nejkrásnějších tuzemských měst Litomyšl. Letos je k tomu nejlepší příležitost, protože na zámku se slaví 200 let od narození slavného hudebního skladatele Bedřicha Smetany.

Orientační cena: 6500 Kč/víkend

↑ V Lomu

Spojení luxusu a odlehlosti divoké přírody. Nechte se pohltit zajímavým prostředím privátního lomu v bukovém lese na pomezí Kunčic pod Ondřejníkem a Kozlovic. V útulném off-roadovém karavanu si za zpěvu ptáků připravíte kávu v ranní rose a večer posedíte u ohně pod hvězdnou oblohou. Tělo nechte odpočinout v sauně nebo vyhříváném sudu s vířivkou a s výhledem do korun stromů. Součástí služeb je čtyřlůžkový pokoj na výlety do okolí a dráha na rádiem řízené modely, které si je zde možné zapůjčit.

+ TIPY V OKOLÍ:

Ondřejník je kultovní místo pro moravské létání na padácích. Na paraglidy je krásné pokoukání i ze země, nebo si rovnou můžete zaplatit tandemový let s instruktorem. Pokud jste golfisté, oceňte známé golfové hřiště Čeladná.

Orientační cena: 2450 Kč/noc

→ Mezi meruňkami

V meruňkovém sadu uprostřed moravských vinic nenajdete ani elektrický proud, ani wi-fi. Z obytného kontejneru se ale můžete skrz prosklenou stěnu neko-

nečně dlouho kochat výhledem do krajiny i na nedalekou malebnou vesničku Čejkovice, která je od vás jen pět minut svižnou chůzí. Vychutnejte si západ slunce se sklenkou vína z rodinného vinařství Příroda. Uniknete tak každodennímu shonu, aniž byste přišli o pohodlí, které zajišťuje postel, gauč, malá kuchyňka, toaleta a venkovní sprcha.

+ TIPY V OKOLÍ:

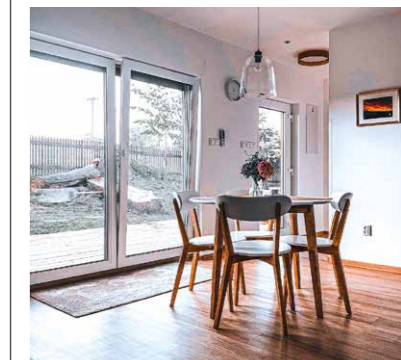
Pokud vyrazíte do Čejkovic, nezapomeňte navštívit okolní slavné vinařské obce Velké Pavlovice, Velké Bílovice, Kyjov, Mutěnice, Čejč a Kobylí. Touhu po památkách vám rozhodně dokáže uspokojit Lednicko-valtický areál, který patří mezi nejkrásnější komplexy v České republice, nebo zámek Miletice. V okolí najdete i mnoho zajímavých rozhleden.

Orientační cena: 2000 Kč/noc

↓ Tošcimra

V těsné blízkosti Oderských vrchů stojí krásná chata, situovaná na okraji idylické a klidné vesnice Tošovice, kde je ticho a mír součástí každodenního života. Domek pohodlně ubytuje pět nocležníků ve dvou ložnicích. Po setmění si odpočínáte v osvětlené vířivce přímo pod hvězdami. V domku je vybavená kuchyň s lednicí, myčkou, troubou, indukční varnou deskou, mikrovlnnou troubou, konvicí a veškerým nádobím. K dispozici je i sada umělohmotného nádobí pro děti. Najdete zde i koupelnu s toaletou, sprchovým koutem a pračkou se sušičkou. Vytápí ho tepelné čerpadlo. Hosté mají wi-fi připojení k internetu a bluetooth reproduktor. Na terase lze grilovat na dřevěném uhlí.

+ TIPY V OKOLÍ:

Tošcimra je ideální volbou, pokud potřebujete zabavit děti. V Tošovicích je známý sportovní areál Heipark, kde se jezdí na horských kolech či plave ve vodní nádrži, je tu letní bobová dráha, trampolíny a lanový park. Nedaleké Odry a Jeseník patří do geoparku Krajina břidlice, který v sobě zahrnuje několik rozhleden na trase Silesianka, břidlicové doly s průvodcem, muzeum břidlice a mnoho dalších technických zajímavostí.

Orientační cena: 12 000 Kč/víkend

Projed'te se s námi jižní Moravou, vyrážíme v prosinci

t Ondřej Kubala
f IDS JMK

Tři nové linky v kraji vinic, 13 pohodlných vlaků od švýcarského výrobce Stadler a 35 nových kolegů v modrém tričku Arriva, kteří se na vás těší. Tak vypadá v kostce příprava na rozjezd osobních vlaků Arriva na jihu Moravy.

Nově se od letošní prosincové změny jízdních řádů potkáme na třech jihomoravských linkách: Znojmo–Břeclav, Hodonín–Zaječí a Hodonín–Myjava. Vystřídáme tu České dráhy a na koleje vyrazíme s nízkopodlažními klimatizovanými vlaky, jež jsou pohodlné, mají skvělý výkon a také zbrusu nový interiér. V něm myslíme nejen na ty, kteří si chtějí sednout, ale i na cyklisty, kterých jezdí především v letní sezoně jižní Moravou nepočítaně. Na palubě najdete zásuvky na dobíjení elektroniky, připojte se cestou na wi-fi a koupíte si lístek z automatu přímo ve vlaku.

Je to pro nás čest, protože jde o vůbec první vlakové linky, jejichž provoz pro Jihomoravský kraj zajistíme, a chceme, abyste se při cestování s námi cítili dobře. Bude to také úplně poprvé, co vlaky Arrivy nebudou mít typicky modrou barvu, s níž se můžete setkat při svých cestách

napříč Evropou. Tady budou jezdit v typickém barevném řešení Jihomoravského kraje, v němž dominuje růžová barva, oficiálně magenta, a také interiér vlaků je laděný do růžovo-šedé kombinace. Přijďte se za námi podívat a svezte se jižní Moravou švýcarskými Stadler.

Nepředpokládám, že budeme v nejbližší době zdražovat

Jihomoravský integrovaný dopravní systém (IDS JMK) připravil řadu přelomových novinek, naše Stadlery jsou jen jednou z nich. Jako první kraj v Česku si také pořídil do svého vlastnictví moderní elektrické vlaky Moravia, od prosince tu skončí klasičtí průvodčí a ve stanicích budou místo pokladen chytré validátory. Jedním z duchovních otců celého systému je Jiří Horský. Dnes je ředitelem společnosti KORDIS JMK, která jihomoravský dopravní systém organizuje.

V nových vlacích Arrivy, a nejen v nich, už nebudou na jižní Moravě klasičtí průvodčí. Proč?

Oni tam budou, ale půjde o naše průvodčí IDS JMK. Rozsah jejich práce bude v průměru pokrývat asi 75 procent doby jízdy vlaků. Kromě toho ale máme i své revizory, kteří se ve vlaku také mohou objevit. Cestující bude mít povinnost si pořídit jízdenku sám. Bud' zvolí papírové jízdenky, které si označí v označovači na nádraží, nebo nově bude mít možnost koupit si jízdenku v chytrých validáto-

rech, které budou ve stanicích, a další variantou je aplikace Poseidon či automat ve vlaku. Ty budou i ve všech vlacích Arrivy. Pokud si koupí jízdenku až u našeho průvodčího, musí počítat s přírůžkou.

Máte z nových Stadlerů, které vyjedou na tratích jižní Moravy, radost?

Bude to výrazný posun. Po modernizaci, kterou procházejí, budou splňovat přísné podmínky, které klademe na komfort pro cestující. Tři linky, tedy Znojmo–Břeclav, Hodonín–Myjava a Zaječí–Kobyly s víkendovým pokračováním až do Hodonína, jsme vybrali tak, aby tvořily ucelený koncept. Nejvíce frekventovaná bude linka S8 Znojmo–Břeclav, nejvíce turistický charakter má naopak linka ze Zaječí přes Kobyly do Hodonína.

Kolik vlastně stojí Jihomoravský kraj objednávka veřejné dopravy z krajské pokladny?

Cena stále stoupá. Souvisí to ale i s novými vlaky, které jsou dražší, a také s nárůstem rozsahu dopravy. Třeba zmíněná linka Břeclav–Znojmo. S tím, jak přichází Arriva, změníme od příští turistické sezony lehce i dopravní koncept. Využijeme toho, že Arriva bude mít jednotky. Místo abychom jezdili jako dnes jednou za dvě hodiny a jednotky spojovali, bude zajímavější, když pojedou každou hodinu sólo. Celkově zaznamenáváme větší nárůst počtu turistů v jižní části našeho kraje. Ale zpátky k vaší otázce. Jen za Jihomoravský kraj jsou výdaje na veřejnou dopravu 2,5 miliardy korun, když k tomu připočteme MHD Brno a další města, tak by to byla částka přes pět miliard korun.

Budete tedy zdražovat?

Tarif jsme měnili loni a nepředpokládám, že by v dohledné době mělo dojít k další změně. ●

Naborový příspěvek

Přidejte se k nám!

Naše dílna hledá elektromechaniky a mechaniky

725 100 725
www.arriva.cz/kariera

HISTORIE

Po stopách alchymistů Rudolfa II.

Jan A. Novák archiv Jana A. Nováka

Film *Císařův pekař* proslavil Rudolfa II. natolik, že je u nás i po téměř půl tisíciletí od časů svého panování stále populární. Lidé si ho většinou představují jako naivního popletu, který se nechal vodit za nos tlupou podvodných alchymistů. To je ale pravda jen částečně. Za vlády Rudolfa Habsburského byla Praha centrem světové vědy a vzdělaný císař mohl mluvit s největšími génii své doby jako se sobě rovnými. Potíž byla jen v tom, že do vědy tehdy patřila i magie a podobné „obory“.

Rudolf II.

R

udolfinská Praha se navždy zapsala do dějin především díky Tychonu Brahovi a Johannesi Keplerovi na císařově dvoře. Dokonce i dráhy kosmických lodí se vypočítávají podle zákonů teh-

dy objevených Keplerem za pomoci Brahových tabulek. Mnohem méně se ale ví, že oba byli také zdatnými astrology, neměli nic proti magii a Keplerova matka jen o vlas unikla upálení za čarodějnictví.

Taková byla doba; lidé, kteří prahli po poznání, nevěděli, která cesta kam vede, a tak se vrhali i do těch slepých. To je nejspíš také důvod, proč vědmi-lovný císař vedle géníů (za všechny další jmenujme třeba objevitele kyslíku a konstruktéra první úspěšné ponorky Cornelia Drebbela) zaměstnával také alchymisty, mágy a hvězdopravce.

Jestli ale vaše představy vedou k alchymistické laboratoři v podzemí Pražského hradu, jak sugeruje film

John Dee předvádí experiment před královnou Alžbětou I.

Císařův pekař, budete se pravděpodobně mýlit. Dodnes se totiž neví, kde (a jestli vůbec) tam nějaké byly. Ve skutečnosti tehdy Rudolf v Praze vydržoval mnoho významných učenců, myslitelů a mágů, které si příležitostně zval k sobě nebo je navštěvoval. Mezi nimi byli i alchymisté, nejspíš však nežili na Hradě. Například nejslavnější z nich Edward Kelly (psáno též Kelley) vlastnil Faustův dům na dnešním Karlově náměstí - a patrně právě on může za jeho ďábelskou pověst.

Tlumočník andělů

Edward Kelly je opět díky výše zmíněnému filmu známý dodnes. A nejspíš to byl skutečně takový šejdík, jak ho dílo režiséra Martina Friče představuje. Kellyho současník a alchymistický kolega Šimon Tadeáš Budek jeho život v krátkosti shrnul takto: „Ten Kaleus (Kelly) když seděl na Mostském zámku, měl dřevěnou nohu, bez obou uší byl, dlouhé vlasy nosil, od manželky a dcery skrze prevít (záchod) spuštěn... ale on do příkopu upadnuv druhou nohu si zlámal... Nějakou vodu sobě podati kázal a to se napil, hned se odul a spuknul...“

Edward Kelly, vystupující v některých pramenech také jako Edward Talbot, se narodil roku 1555 v Anglii, univerzitní tituly používal nejspíš ne-

oprávněně a za cosi mu byly uříznuty uši (nebo jen jedno, anebo žádné, protože i v tom si prameny odporují). Trochu víc o něm víme od doby, kdy začal pracovat pro skutečného učen- ce Johna Deeho, i když náplň jeho práce byla z našeho pohledu neobvyklá: měl vzdělanému, ale zřejmě naivnímu Deemu tlumočit vzkazy andělů, protože jim rozuměl, zatímco s Deem se odmítali bavit.

V srpnu 1584 se Kelly a Dee objevili v Praze a není vyloučeno, že tu měli pro Anglii provádět špionáž. Snažili se udělat dojem na císaře Rudolfa II., ale ten je nejspíš prokoukl a do své vědecké stáje je nepřibrál. Tak se uchytili alespoň u Viléma z Rožmberka v jižních Čechách, kde se kromě pokusů o výrobu zlata věnovali převážně výrobě skandálů, jako byla výměna manžel- lek nebo vyvolávání mrtvých.

Vrchol a pád

Dee se po nějakém čase vrátil do Anglie, ale Kelly měl větší výdrž a také se zřejmě uměl lépe vlichotit do příz- ně mocných. Předváděl fingované proměny laciných kovů ve zlato tak šikovně, že zprávy o tomto umu do- razily až k Rudolfovi. Císař ho vzal na milost, a tak začal druhý Kellyho po- byt v Praze.

Nejdříve to vypadalo na velký úspěch, dokonce se říká, že Kelly vy-

robil zlato přímo před Rudolfem. Obdržel šlechtický titul, pořídil si řadu lukrativních nemovitostí v Praze a v Jílovém (ano, tam, kde se zvláštní shodou okolností těžilo zlato) a stou- pal po společenském žebříčku. Ale pak se něco pokazilo; podle jedněch rozzlobil císaře zabitím jeho dvořana Jiřího Hunklera v souboji, podle jiných mu jen odmítal předat recept na kámen mudrců a Rudolfovi došlo, že ho anglický černokněžník vodí za nos. Vydal na něj proto zatykač a následně mu zařídil relaxační pobyt v důkladně zazděné cele hradu Křivoklát.

Poté sice Kelly zřejmě dostal mi- lost, ale na svobodě nepobyl dlouho. Roku 1596 putoval do vězení znovu - tentokrát kvůli dluhům. A aby si ne- stěžoval na jednotvárnost, změnil mu císař destinaci z Křivoklátu na Hněvín u Mostu. Tentokrát šlo ale o fešá- cký kriminál: nejenže tu Kelly mohl dál laborovat, ale směla ho navštěvovat i manželka a přátelé. Dokonce zde se- psal traktát o výrobě kamene mudrců a věnoval ho Rudolfovi. Spis se docho- val, ale neradujte se předčasně: zlato ani elixír mládí podle něj nevyrobíte. To nejspíš zjistil i císař, a tak Kellymu prodloužil pobyt, dokud nenapíše něco srozumitelnějšího.

Navzdory Rudolfově pověsti nej- většího mecenáše alchymistů je Kelly jediný, o jehož pobytu v Čechách máme podrobnější údaje. Úloha ostatních často spočívala spíše v lé- kařství, jako tomu bylo u Michaela Maiera, Anselma de Boodta a Os- walda Crolla, případně jsou o jejich pražském působení k dispozici jen nedoložené zmínky (někdy dokonce i pochybnosti o fyzické existenci), jako je tomu třeba v případě Michae- la Sendivogia (jinak též Michal Sendi- voj) nebo Hieronyma Scotta.

Alchymistický bulvár

Výměna manželek

Edward Kelly se v Čechách věnoval nejen zlatodějství, ale také již zmíněným skandálům. K těm nejslavnějším patří výměna manželek mezi ním a jeho alchymistickým partákem Johnem Deem. Došlo k ní po jejich vykázaní z Prahy roku 1586, kdy se uchýlili do Třeboně pod ochranu Viléma z Rožmberka. Historické zprávy o Kellyho manželce jsou rozporuplné, víme jen, že se jmenovala Joan Cooperová. Některé zdroje tvrdí, že to bylo jméno jeho první ženy, zatímco v Čechách pojal za choť jakousi bohatou vdovu, podle jiných touto dobrou partií byla právě Joan. John Dee ve svých zápiscích z pobytu v Čechách projevuje znechucení nad Kellyho promiskuitou, takže se zdá, že tou dobou už Joan svého manžela zjevně moc nebavila.

K výměně manželek s Johnem Deem ale mohl mít i jinou motivaci: jeho vlastní manželství bylo bezdětné, zatímco alchymistický kolega potomky měl. Na Deeho ale zjevně platil jiný důvod: Kellymu to poručili andělé. A tak si pravděpodobně 22. května 1587 alchymisté opravdu ženy prohodili - se vším, co k takové výměně patří. John Dee to ve svém deníku pouze lakonicky konstatoval slovy, která by šlo přeložit asi jako „bylo provedeno“.

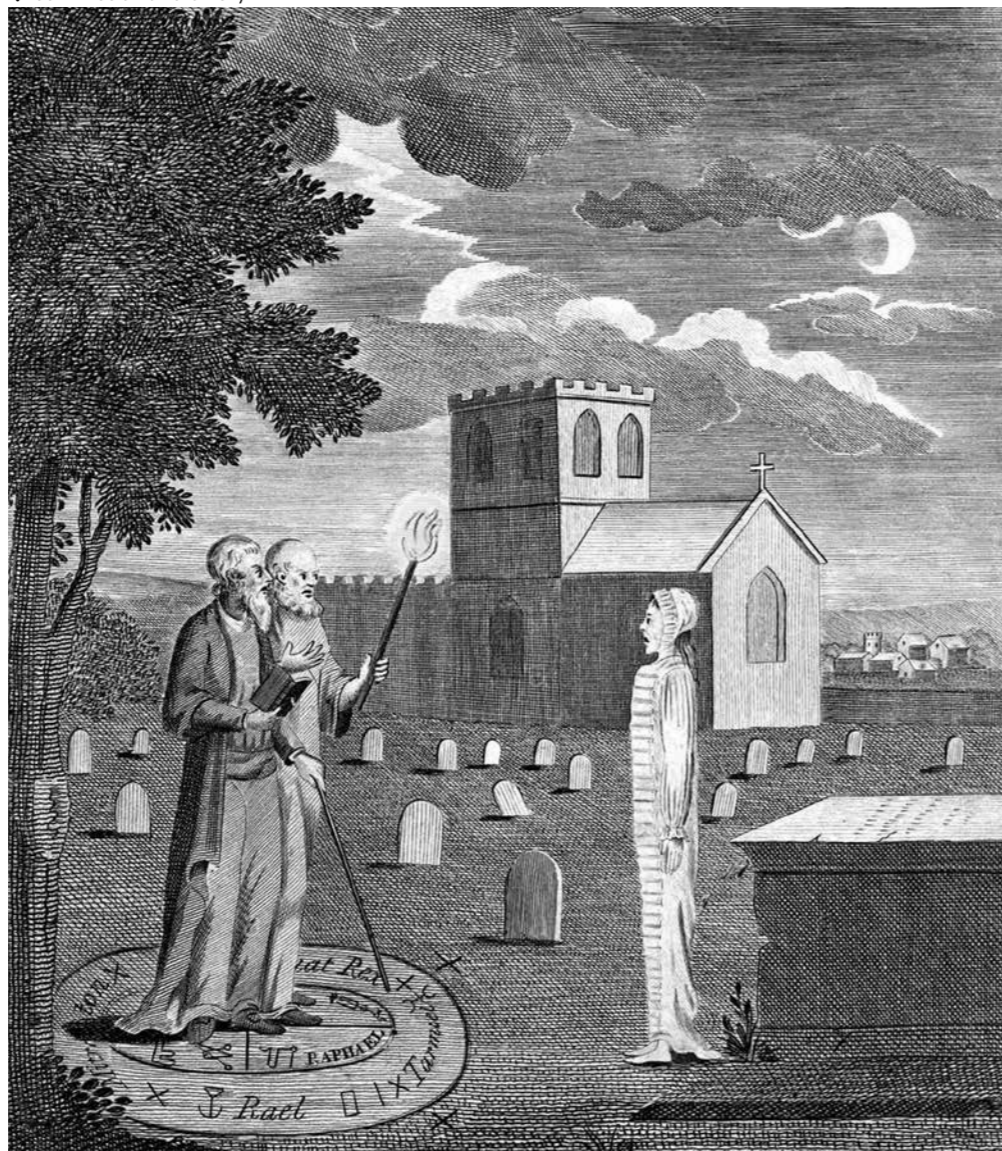
Pikantní je, že Deeho ženě se devět měsíců po tomto prvním historicky zaznamenaném sdíleném manželství v českých dějinách narodil syn, on však i nadále věřil v Kellyho ste-

ritu. Přijal tedy dítě za vlastní a dal mu jméno Theodorus Trebonian, což můžeme z latiny přeložit jako Božidar Třeboňský. A vzorně se o něj staral.

Jinak ale výměnný sex nejspíš moc vydařenou akcí nebyl, protože vzta-

hy mezi oběma alchymisty se prudce zhoršily. Kelly odmítl tlumočit vzkazy andělů a Dee se následujícího roku vrátil do Anglie. Někteří autoři píší, že přibližně ve stejné době Kellyho opustila Joan a odjela domů také, podle

John Dee a Edward Kelly

jiných ale se hrála úlohu v jeho smrti, jak ještě uvidíme dále.

Fingovaná smrt?

Už víme, že Kelly se po vyhnanství v Třeboni směl vrátit do Prahy, a přestože slavil velké úspěchy, nakonec ho císař uvěznil na hradě Hněvín, kde po nezdařeném útěku zemřel. Protože život anglického alchymisty je ale opředený celou řadou záhad, nemůže tomu být jinak ani v případě jeho smrti. A tak má historka o závěru Kellyho života několik variant.

Nejčastější je ta nejromantičtější: Kellyho bohatá žena využila svých známostí v Mostu a zorganizovala jeho útěk po laně skrz hradní toaletu. Nepředstavujte si ovšem, že se alchymista protahoval záchodovou mísou, sifonem a vodovodní instalací; nic takového tehdy ještě neexistovalo. Šlo o takzvaný prévet, tedy jakousi zastřešenou latrínu vysunutou před zdívo hradu. Jenže lano se přetrhlo, Kelly tvrdě dopadl na skálu a zle si pochroumal zdravou nohu. Protože nehodlal dožít jako nepohyblivý invalida a navíc trpěl velkými bolestmi, spáchal sebevraždu jedem, který mu donesla jeho žena.

V méně romantické variantě této legendy podlehl zraněním způsobeným pádem, aniž by k tomu potřeboval jed. Nechybí ale ani tvrzení, že byl zavražděn. A stejně nejisté je i datum jeho úmrtí, které se u různých autorů pohybuje mezi 1. listopadem 1597 a blíže neurčeným dnem roku 1598.

Někteří historikové se domnívají, že Kellymu tehdy k útěku pomáhal také jeho alchymistický kolega Michal Sendivoj, s nímž se znal z Prahy a z Jílového. Skutečně existují nepřímé náznaky toho, že Sendivoj po

Výměnný sex zřejmě moc vydařenou akcí nebyl, protože vztahy mezi alchymisty se prudce zhoršily.

Alchymistické pomůcky

Kellyho podivné smrti a po smrti své manželky žil s Angličankou vdovou, byť oficiálně nesezdán. Získal možná také některé z jeho domů v Jílovém.

Nechybí ale ani názor, že Kelly smrt pouze fingoval a spokojeně dožil v Anglii. V této verzi příběhu opět hraje roli jeho žena Joan. Měla mu podat přípravek, který jej přivedl do

kataleptického stavu k nerozeznání podobného smrti (něco na způsob toho, který požila Julie ve slavném Shakespearově dramatu), a pak si manželovo tělo vyžádat k pohřbení. Kelly tak pod novou identitou šťastně unikl zástupu svých věřitelů a údajně žil ještě po roce 1600. Jisté je ale jen to, že jeho hrob se nikdy nenašel. ●

Proč to nejede ve tři?

t Ondřej Kubala
f Integrovaná doprava Středočeského kraje

Jízdní řády. Jezdí podle nich autobusy, vlaky i lodě nebo lanovky na celém světě. Někdy nás umějí dovést k infarktu, když nám vlak ujede před nosem, jindy máme radost, že autobus jede jak na zavolanou. Proč to ale nejede třeba zrovna ve tři, když by se nám takový spoj hodil? A kdo za to může? Odpověď na otázku, jak jízdní řády vznikají, vás možná překvapí.

Platí tu totiž základní pravidlo: Kdo platí, ten rozhoduje, kdy to pojede. Máte pocit, že jste to vy cestující? Bohužel je to všechno jinak. Jízdné, které se vybere od cestujících, náklady na jízdu autobusu, tramvaje nebo vlaku v drtivé většině spoju v Česku ani v Evropě nezaplátí. Výjimku tvoří komerční linky bez dotací v dálkové dopravě, kde dopravci předpokládají takový zájem cestujících, že provoz risknou na vlastní náklady. V autobusové dopravě jsou to třeba naše Arriva Expressy (ostatně možná si právě teď v jednom z nich čtete tento článek), na dráze pak například expresní vlaky mezi Prahou a Ostravou, bez ohledu na to, jaká barva charakterizuje dopravce, v jehož soupravě zrovna sedíte.

Jenže to je jen několik stovek spojů v celé zemi. Všechny ostatní potřebují dotaci z veřejných peněz, aby vůbec vyjely. Nezáleží na tom, jestli jde o osobní vlaky, regionální autobusy, nebo MHD ve městech. Funguje to všude stejně.

Takže vás zklamau. Tím, kdo to celé platí, nejsou cestující, kteří

si kupují lístky, byť člověku může přijít, že za jízdenku dává pořádný ranec peněz. Ve skutečnosti je to stát v podobě obcí, krajů nebo Ministerstva dopravy. Ty dopravu takzvaně objednávají, tudíž také dotují, a tedy rozhodují i o tom, jestli odjedete ve tři. Stejně tak to nejsme my, tedy Arriva. Jsme v roli dopravce, který dostane jízdní řád a pokyn, jedte ve dvě. A my jedeme.

Autobusy versus vlaky

Na otázku, proč to nejede ve tři, je více odpovědí a liší se spoj od spoje.

U autobusů a vlaků, které provozujeme jako dopravci na svoje podnikatelské riziko, je to jednoduché. Řešíme, kdy bude největší zájem cestujících. Pokud by jel autobus ve tři jen ze čtvrtiny obsazený a autobus o hodinu později téměř plný, pojedeme až ve čtyři. Roli navíc hraje i to, v kolik jedou stejným směrem naši konkurenti, a v případě vlaků volná kapacita tratě. Což je třeba na zmíněné trati Praha-Ostrava paradoxně ten největší problém.

Vlaků je tu už tolik, že si nikdo nemůže moc vymýšlet, v kolik hodin pojede, ale je rád, že dostane vůbec nějakou kapacitu na trati pro svůj vlak přidělenou.

A pak tu máme právě dotované spoje. Když to hodně zjednodušíme, platí, že MHD dotují a objednávají města, venkovské autobusy a regionální vlaky kraje a dálkové vlaky pak přímo Ministerstvo dopravy. Ty pak také sestavují jízdní řády a některé více, některé méně je konzultují s obcemi.

Zajděte si za starostou

A teď to nejzajímavější. Když to nejede ve tři od vás z vesnice a děti nestíhají kroužky, můžete s tím něco udělat? Rozhodně ano. Ideální je, abyste se stavili za svým starostou, protože právě on se svým týmem jízdní řády připomínkuje a určuje, kdy a kam potřebují děti do školy, dospělí do práce a starší lidé k lékaři. Často na autobusy a vlaky také něčím z obecní pokladny přispívá. Čím je starosta aktivnější a dokáže si lépe vyjednat své představy, tím více odpovídají jízdní řády potřebám lidí, kteří v jeho vesnici žijí.

Jen počítejte s tím, že to nebude hned. Změnit jízdní řád jednoho

spoje se může zdát jako banalita, ale ono to znamená posunout autobus i dalším deseti obcemi, kterými projíždí. A ty z toho nemusejí být nadšené. Navíc s tím musíte často posunout i jeho přípoje, což ovlivní další autobusy v dalších vesnicích. Domluvit se se všemi, kterých se to dotkne, může chvíli trvat. A nemusí se to povést.

Stejně tak můžete připomínkovat železniční jízdní řád. Ale pozor, ten se připravuje skoro rok předem. Vlakový jízdní řád se mění vždy kolem poloviny prosince. A hned jak vstoupí v platnost, začíná se připravovat nový na další rok. Železniční řád, neřád jeden, se tvoří o poznání složitěji. Kromě představ krajů a státu, které vlaky dotují, hraje roli i to, že kapacita tratí je oproti silnicím mnohem nižší, zvláště u jednokolejek, kde se vlaky mohou potkávat jen ve stanicích.

Zní to neuvěřitelně, ale my dopravci musíme požádat o trasy svých vlaků na českých kolejích osm měsíců dopředu. V ten okamžik už musíme vědět, jak často a kam chtějí kraje nebo Ministerstvo dopravy jezdit. I do tohoto procesu může ale včas vstoupit váš starosta a začít jednat o tom, co potřebujete u vás na vsi.

↓ Kdo připravuje jízdní řády

- **MHD** – města, která MHD platí a organizují na svém území.
- **Meziměstské autobusy** – v případě dotovaných regionálních spojů jsou to jednotlivé kraje, které jízdní řády konzultují s obcemi. Každý kraj má pravidla nastavena trochu jinak, ale často model funguje tak, že kraj zaplatí spoje, které tvoří základní dopravní obslužnost, tedy spojení do škol, do práce nebo k lékaři. A pokud chce obec ještě více spojů, musí na ně přispět ze svého rozpočtu.
- **Regionální vlaky** – pro osobní a spěšné vlaky jednotlivé kraje, které je na své území objednávají u dopravců.
- **Dálkové vlaky** – Ministerstvo dopravy.
- **Komerční spoje** – jde o vlakové nebo autobusové spoje, které se rozhodnou dopravci provozovat na svoje podnikatelské riziko. Jízdní řád si pak určují oni sami.

ARRIVA STŘEDNÍ ČECHY s.r.o. Kosmonosy	Turnus	SK41.1	Platí od	15.12.2024
Jede PoÚtStČtPá . . +c	Označení pro strojek		má spoje nad 50 km	Sd@N
ŠKOLA				

Činnost	Odj.	Přij.	Zastávka / informace	Jízda	MaPr	MaPo	OstPr	Pauza	Km	Druh
Začátek	4:20									
100412-1002	4:25	5:50	Jičín, aut.st. - Praha, Černý Most	1:25	*5	*0			84.2	pří
Přejezd	5:50	5:53	Praha, Černý Most - Praha, Černý Most	0:03					0.2	
100412-1005	5:55	7:25	Praha, Černý Most - Jičín, aut.st.	1:30	*2	*2			85.8	pří
Bezp.přest	7:27	8:12								
100412-1014	9:35	11:05	Jičín, aut.st. - Praha, Černý Most	1:30	*5	*2		1:18	84.2	pří
Přejezd	11:07	11:10	Praha, Černý Most - Praha, Černý Most	0:03					0.2	
100412-1013	11:55	13:25	Praha, Černý Most - Jičín, aut.st.	1:30	*5	*2		0:40	85.8	pří
Konec	13:27									

Vozový jízdní řád. Takto vidí řidič svůj rozpis spojů pro konkrétní den. Vidí v něm časy odjezdů z výchozí zastávky, kam jede, ujeté kilometry i dobu přestávek či výjezd z vrat garáží. I ten má přesně stanovený čas.

Jak se kreslí kompromis

Zajímavé je podívat se i na to, jak vzniká jízdní řád konkrétní linky. Jízdní řád se takzvaně kreslí, protože se vytváří v grafické podobě na počítači, z čehož poté vzniknou tabulky s časy odjezdů.

Je to docela alchymie, protože musíte v roli kraje ohlídat spoustu věcí. Aby školní spoje navazovaly skutečně na začátek a konec školního vyučování. Aby autobusy do práce respektovaly, kdy ve městě začínají a končí směny v továrnách, ale aby dovezly do práce na správný čas i ty, kteří pracují v administrativě. Pokud jede jedním směrem více linek, musíte ohlídat, aby nejezly dva vlaky či autobusy těsně za sebou, musíte myslet na to, že starší lidé chtějí dopoledne k doktorovi, že mladí se musí nějak dostat z města pozdě večer, a ještě k tomu řešíte, aby byli autobus a jeho řidič efektivně využítí. Tedy aby nejeli dvacet minut a pak tři hodiny nečekali na další spoj.

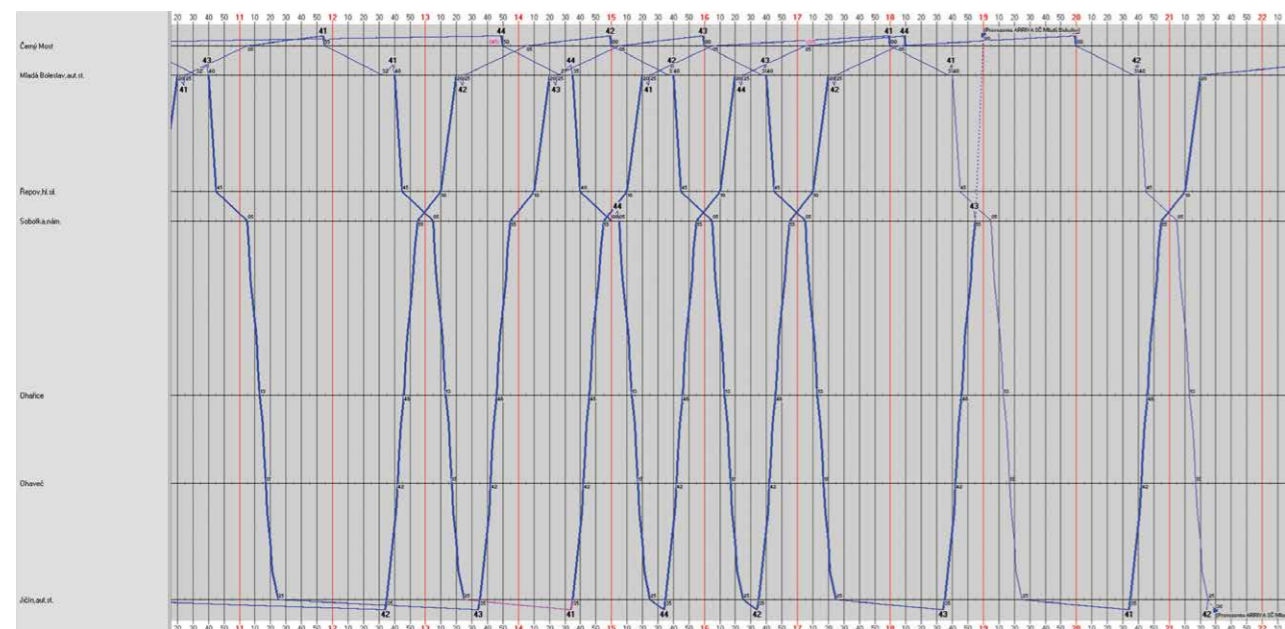
To všechno má na starost u regionálních autobusů kraj, respektive jeho organizace, která má dopravu na starost. Tam vytvoří specialisté jízdní řád a předají ho dopravci, třeba nám v Arrivě. My ho zkontrolujeme z technického hlediska, zda vycházejí řidičům například přestávky, které nařizuje zákon, a podobně. Jízdní řád pak zpracujeme pro řidiče, aby věděli, kdy a kam mají jet.

Zatímco jízdní řád pro cestující ukazuje všechny spoje během dne, vozový jízdní řád řidiče obsahuje jen ty, které má ten den řidič se svým autobusem zajistit. Je běžné, že se za den objeví i na několika různých linkách. V posledním kroku zastávková služba jízdní řády vyvěsí na zastávkách. A můžeme jet.

Jedna vtipná definice kompromisu říká, že je to situace, kdy není spokojený vůbec nikdo. U jízdních řádů to je trošku jinak. Jsou kompromisem, ale vytvořeným tak, aby vyhovoval většině. ●

↓ Jízdní řád v grafu.

Takto vypadá jízdní řád linky 412 z Prahy do Mladé Boleslavi a Jičína, jak ho vidí dopravní projektant Integrované dopravy Středočeského kraje. Vytváří ho v grafickém programu, kde jsou na svislé ose zastávky a na vodorovné ose časy. Modré čáry pak ukazují jednotlivé spoje jízdního řádu v jejich celé trase. Z této grafické podoby se následně vytvoří klasické tabulky jízdních řádů na zastávky a data do on-line vyhledávačů spojení. Pokud projektant potřebuje, aby jel jeden spoj například o 10 minut později, jednoduše posune jednu modrou čáru myši lehce doprava. Pro jednoduchost jsme vybrali linku jen s několika spoji za den. V praxi pak můžete do jednoho grafu vložit i několik linek najednou a sledovat při tvorbě jízdního řádu, zda se vám někde spoje omylem nepředjíždějí nebo zda nejedou ve stejném směru těsně za sebou. Podobným způsobem se tvoří i jízdní řády na železnici.

Petr Havlík oceňuje řidiče Miloše Šanderu, který zvládl zachovat chladnou hlavu a ochránil sebe i cestující před agresivním útočníkem.

Jízdní řád musí vyhovovat hlavně lidem

Petr Havlík pracuje pro Arrivu už dlouhé roky a mimo jiné se stará o jízdní řády Arriva Expressů z Prahy do Teplic, Mostu a Litvínova. A tak jsme se ho zeptali, co obnáší tvořit jízdní řády pro naše cestující v luxusních dálkových autobusech.

Podle čeho se rozhodujete, kdy má Arriva Express jet?

Tím, že expresy provozujeme na vlastní podnikatelské riziko, zavádíme je pochopitelně tam, kde je prázdné místo v nabídce spojení a zároveň existuje poptávka cestujících. Časy se snažíme přizpůsobit tak, aby vyhovovaly co největšímu počtu lidí. Když ty stávající nestačí a hrozí, že bychom nechali cestující na zastávkách, snažíme se, je-li to provozně a technicky možné, vložit do jízdního řádu další. Pokud dopravu provozujeme v souběhu s konkurencí, pokoušíme se spoje rovnoměrně rozprostřít v čase tak, abychom si cestující vzájemně nevykrádali.

Co je při tvorbě jízdních řádů Arriva Expressů nejtěžší?

Musíme se poprat s řadou legislativních a provozních požadavků. Jízdní doba musí být přizpůsobena délce a charakteru používaných komunikací, což v překladu znamená, že

řidič musí být schopen za normálních podmínek jízdní řád takzvaně ujezdit. Takže nemůžete naplánovat stokilometrovou vzdálenost za 45 minut. Řidiči musí dodržovat přísné legislativní podmínky, týkající se doby řízení, bezpečnostních přestávek nebo denního a týdenního odpočinku. Nelze tedy naplánovat provoz tak, že řidič jeden den skončí o půlnoci a druhý den ráno v pět hodin bude opět nabírat první cestující. Pro řidiče je velmi důležité, aby začínali a končili směnu ve stejném místě. Pokud nasazujeme do provozu autobusy pro 60 a více cestujících, musíme v cílové zastávce rezervovat dostatečný čas pro jejich odbavení, výstup a nástup i pro vyloužení zavazadel.

Jak se vaše jízdní řády dostanou do vyhledávačů spojení?

Vyhledávače potřebují, aby jízdní řády všech dopravců byly zpracovány ve stejné datové struktuře. K tomu slouží takzvaný jednotný datový formát, který určuje význam různých značek, takže pokud třeba cestující u svého spoje uvidí symbol kladívek, může si být jistý, že kterýkoli dopravce tento spoj vypravuje pouze v pracovních dnech. Jako dopravce nahrajeme jízdní řád do centrálního informačního systému jízdních řádů, dopravní úřad v tomto systému jízdní řád zkontroluje a odsouhlasí. V tom okamžiku ho mohou provozovatelé vyhledávačů spojení používat.

Co člověka, který kreslí jízdní řády, nejvíc potěší?

Když mu po změně jízdního řádu neprijdou vynadat ani cestující, ani řidiči a ještě ho po měsíci nového provozu šéf pochválí, že se počet cestujících zvýšil. ●

Čtyřlístek

t Šárka Andrllová

i Michal Chodanič

Rychlík linky R14, mířící od Pardubic, se blížil k železnobrodskému nádraží. Na peroně na něj čekalo velké množství lidí. Hedvika, která nastoupila společně s desetiletou dcerou Vanesou, se již na první pohled tvářila ustaraně a jen mechanicky odpovídala na otravné otázky své dcery.

„Mami, a to k nám táta už nikdy nepřijde?“

Co na to měla říct? Že exmanžel raději souhlasil s vyššími alimenty, ale o pravidelné víkendy s dcerou nejevil zájem?

Zaznamenala, že jedna starší paní, která si také hledala místo k sezení, byla se svým přilepeným pohledem až otravně zvědavá, co Hedvika odpoví. Rozebírat rodinné problémy před cizími lidmi bylo ale to poslední, po čem teď Hedvika toužila. A tak raději zkusila odvést dceřinu pozornost: „Líbilo se ti na pouti?“

Žena se nespokojeně zamračila. Hedvika pocítila jistou satisfakci: *Drbna jedna! Hlavně co nejdál od ní.* Ulevilo se jí, když žena usedla na nejbližší volné sedadlo, zatímco ony postupovaly uličkou dál.

Měly štěstí. V tichém oddílu kromě party hlučných „týnedžrů“ seděl pouze mladý, asi třicetiletý muž.

„Můžeme k vám?“ zeptala se Hedvika, ale než stačil odpovědět, Vanesa ho svou prostořekostí uzemnila: „Jasně že můžeme, vid, mami!“

„Vaneso, chovej se slušně!“ napomenula ji, ale muž mávl rukou a přátelsky se pousmál.

„Tichý oddíl!“ četla z tabulky na proti upovídaná dcerka.

„Tady se nesmí dělat hluk, vid? A tihle furt řvou.“ Zamračila se a ukázala na partu mládežníků.

Ti se začali hlasitě chechtat a na její adresu přistálo několik nadávek.

Hedvika věděla, že by měla zasáhnout a dcery se zastat. Ale odjakživa byla zakřiknutá a neprůbojná.

Možná i to bylo příčinou, proč si jí Vojtěch přestal vážit a čím dál víc se snižoval k urážkám a ponižování. Mladá milénka už byla jen hřebíčkem do rakve jejich vztahu...

„Takže, mládeži, jestli se do minuty nezklidníte, dojdou pro průvodčího a v další stanici poletíte ven. Je vám to jasný?“ Nekompromisní požadavek Hedviku probral ze vzpomínek.

Autoritu má, to se musí uznat, pomyslela si. Změřila si ho pohledem pozorněji. Zdál se jí nějak povědomý. Kdyby nosil brýle, měl delší vlasy... A pak ty oči...

Takové měl jen Petr, její první láska. Jak je to dlouho? Tenkrát jí bylo šestnáct.

Bože, tak to už je čtrnáct let! projelo jí myslí. *To musí být on!*

Zamrzelo ji, že ji zřejmě nepoznal, ale připomínat se mu nechtěla.

Výrostci se po jeho intervenci neochotně zvedli a odešli do vedlejšího kupé.

„Děkuju vám!“ zašeptala a usmála se.

„Odkdy si vykáme? Hedviko! Ty jsi mě nepoznala, že ne?“

„Petře! Takže jsi to ty?“ užasla.

„No sláva, už jsem myslel, že jsi mě úplně zazdila!“ rozesmál se. „A tahle upovídaná cécorka je tvoje?“ Ukázal na Vanesu, která hned zčervenala jako rak. Najednou jí vůbec nebylo do řeči.

„Za kým jedeš?“ zeptala se Hedvika, aby přerušila trapné ticho. Ale hned by si nejraději nafackovala. *Blbko!* okřikla se v duchu. *Co mi má být co do toho, za kým jede? Určitě má rodinu.*

Ale Petr v klidu odpověděl: „Jedu do Turnova. Ženatý nejsem, děti nemám a pokoj na ubytovně sdílím se dvěma Poláky. To jsem dopadl, co?“ Smutně se usmál.

Nekomentovala to. Bála se, že by zase plácla nějakou hloupost. A tak se mu raději svěřila se svým osudem.

„To já jsem zase rozvedená. Bydlím s dcerou v pronajaté garsonce v Liberci. Do našeho domu se nastěhovala milénka mého exmanžela. Do domu, i do naší restaurace.“

Vyvalil oči: „Vy máte restauraci?“

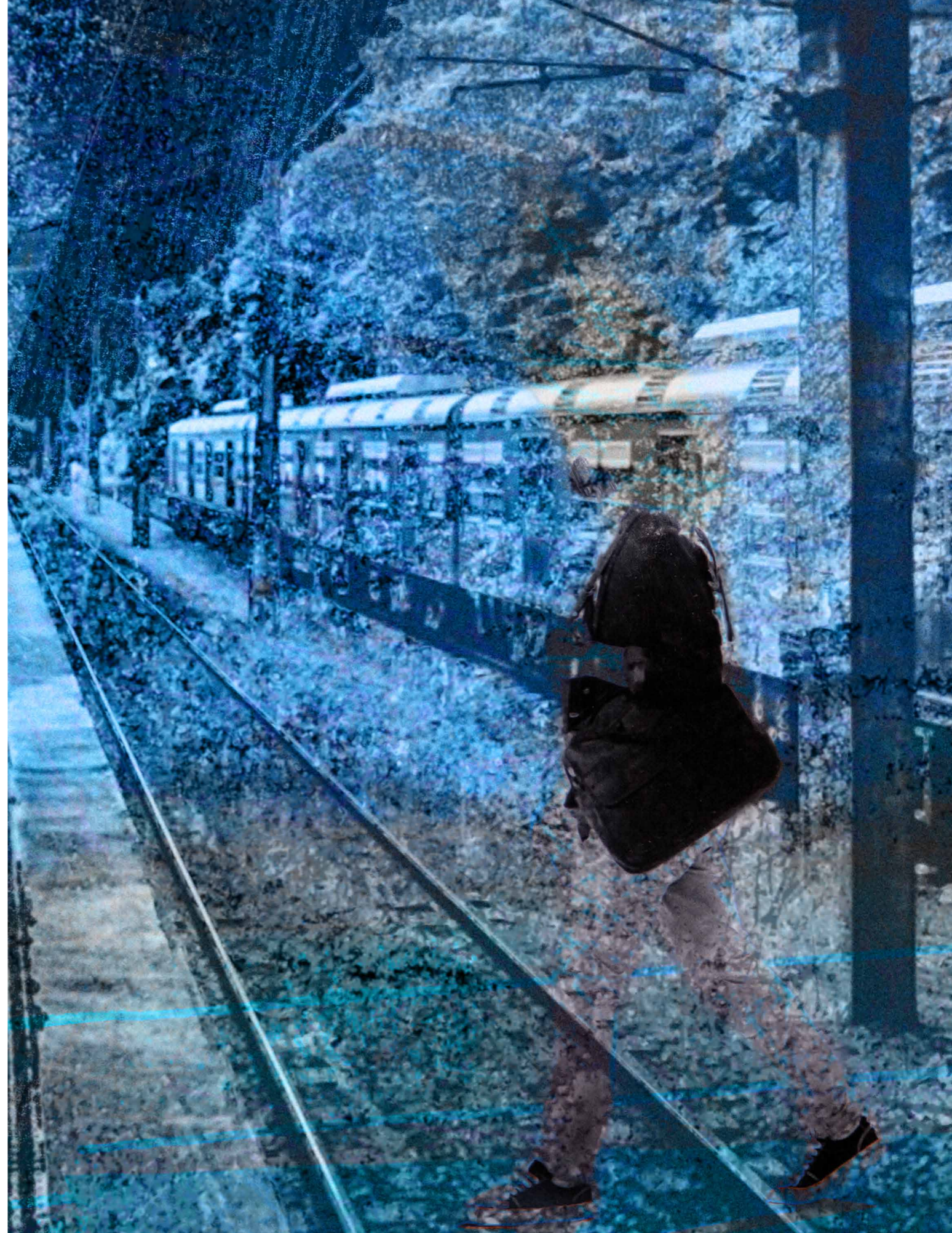
„Už jen on. Je v pronájmu, ale léta nám šlapala dobře. Než přijal tu...“ zlomil se jí hlas a hledala v kabelce kapesník. Podal jí svůj.

Vysmrkala se a dostala odvahu zeptat se na to, čemu předtím moc neporozuměla.

„Proč bydlíš na ubytovně? Vždyť jste měli rodinný domek v Semilech, nebo...?“

Skočil jí do řeči. „Heduš, to je na dlouhé povídání a já budu muset vystupovat.“

Skutečně. Vlak se blížil do stanice Turnov.

Než odešel, požádal ji o telefonní číslo. Ochotně mu ho nadiktovala a on si ho zapsal na zadní stranu jízdenky.

„Zapomněl jsem si doma mobil,“ vysvětloval zbrkle.

„Napíšu nebo zavolám, zatím pa. Nazdar, princezno!“ Vecpal se do chumlu vystupujících a za chvíli už z okna mohly vidět, jak chvatně opouští nádraží.

„Kdo to byl, mami?“ otevřela Vanesa konečně pusou.

„Kamarád z dětství!“ nezmohla se na víc slov Hedvika. Neměla ani v úmyslu se rozpovídat, naopak. V tuhle chvíli se spíše zatoužila jen pohroužit do vzpomínek, a tak dceři navrhla, jestli se nechce raději věnovat mobilu.

Vanesa se zklamaně stáhla a nafoukla tváře. Bylo pro ni těžké s mámou poslední dobou vycházet. Buď byla našťvaná, nebo smutná, což bylo ještě horší. To se vždycky zamkla v koupelně a pak brečela.

Vanesa si uvědomila, že dnes jí ale po dlouhé době konečně viděla usměvavou, a to jen díky tomu sympatickému pánovi.

Za Jeřmanicemi pípala Hedvice zpráva.

Hedvičko, rád jsem tě po letech zase potkal. Ozvi se mi a zajdeme někam na kávu, budu se moc těšit. P.

Zachvěla se vzrušením. Ale rozhodla se s odpovědí počkat, až budou doma. Mimoděk si sáhla do výstřihu halenky. Řetízek s přívěskem ve tvaru čtyřlístku nosila na krku už celých čtrnáct let.

V tu chvíli ani netušila, jak se nakonec všechno seběhne.

Uběhly dva měsíce. Jednoho rána ji probudila nepříjemná zima. Zvedla ze země prošívanou deku, aby se přikryla. Lůžko vedle ní bylo prázdné. Už zase. Nechápal, co se s tím skvělým Petrem poslední dny děje. Jako by byl myšlenkami stále někde jinde. Jasně, sex s ním byl nádherný, ale jeho ranní útěky bez jakéhokoli bližšího vysvětlení, se jí už přestávaly líbit. Jednou se vymluvil: „Musím do Semil.“ Ale nic dalšího nedodal.

Hedvice vrtalo hlavou, proč tak často odjíždí právě do Semil, a zalekla se dvojího života, kterým už jí jednou ublížil její muž. Na nejistotě přidával i fakt, že se dost často ocitl bez peněz, ale že brzo prý bude všechno v pořádku. Situace, kdy například jí a Vanesu pozval na zmrzlinu, ale pak platila ona, stále přibývaly.

Zamířila do koupelny. Moc toho nenaspala a věděla, že studená sprcha, kterou si dopřávala každé ráno, jí rozhodně udělá dobře.

Podívala se na sebe do zrcadla. Skomírající žárovka decentně zakrývala začínající vrásky i kruhy pod očima. Něco jí na sobě nesedělo. Nebo spíše neviselo.

Na krku chyběl řetízek se čtyřlístkem. To jí zcela probudilo.

Nikdy ho nesundávala a byla si jistá, že včera ho ještě měla. Běžela do ložnice a důkladně prohlédla postel.

Ale tušení, které měla, nabíralo stále zřetelnější obrysy.

„Ne!“ vykřikla nahlas. „To nemůže být pravda!“ Čím zuřivěji vše prohlédávala, tím si byla jistější, že šperk jí musel sebrat jedině Petr. Nikdy předtím se totiž nestalo, že by se jen tak rozepnul.

Ale proč by to proboha dělalo? Jasně, problémy, peníze, ale vždyť to ještě neznamená, že by... Nervozita narůs-

tala. V posledních dnech už toho bylo vážně víc než dost.

Začala se v myšlenkách vrtat ve všech detailech, které se jí vybavovaly. Co vlastně o jeho současném životě věděla? Vždyť jí ani neřekl, kde pracuje! Sáhla po mobilu. A pak si všimla zprávy.

Promiň. Musel jsem. Jdou po mně. Petr

Víc nic. Snažila se mu dovolat, ale mobil byl nedostupný. Pohár trpělivosti přetekl. Rozhodla se jednat. Vyrázila do Turnova směrem k ubytovně s nadějí, že se vše snad brzy vyjasní.

Měla štěstí, chytila ranní spoj v 8.05. Zadýchaná se posadila na první volné místo.

Za turnovským nádražím si na mobilu zapnula navigaci, která ji nasměrovala přímo k ubytovně.

Šedivá budova na druhém konci města se jí nelíbila.

Razantně vstoupila. Hned za dveřmi se obrátila na starší ženu sedící v prosklené kukani.

„Dobrý den, bydlí tady Petr Ježek?“

Žena otráveně zívla, sáhla po knize ubytovaných a vyhledala jeho jméno.

„Jo, zatím ještě bydlí. Ale brzy nebude! Dluží nájem za předchozí měsíc!“

Dívala se na Hedviku vyzývavým pohledem, jako by čekala, že ona teď vytáhne peněženku a dluh za něj srovná.

„A nemáte tušení, kde by mohl být?“

„Mladá paní. My nejsme internát pro pubertáky! Tady se příchody a odchody nehlasí ani nehledají!“ setřela jí žena.

„Tak vám pěkně děkuji!“ Hedvika odsekla, už chtěla odejít, když vtom jí náhle zarazila poznámka, kterou žena ještě dodala.

„No jo, to je ten černovlasej fešák. Včera se před ubytovnou s někým

hádal. Dost hlasitě. Všechno jsem slyšela!“

„A co jste slyšela?“ Hedvika se zvědavě natáhla až k prosklené kukani.

„Co vím, tak šlo o nějaké prachy. Ten váš seladon totiž zřejmě dluží dost peněz. Takže si ho přišli podat. Takoví dva. No však víte... Řvali na něj, že jestli do zítřka nevysolí aspoň úroky, zlomí mu nos.“

Hedvika polkla na sucho. Ale ženská pořád pokračovala: „Já jsem se ho pak ptala, co jako bude dělat. Odpověděl mi, že už je na čase se vším skoncovat.“

V hlavě jí hučelo. Z budovy se šourala zpátky k vlakovému nádraží. Když vtom zhruba v polovině cesty dostala nápad: Pojede do Semil! Netušila, co tam najde, ale připadalo jí to jako jediné možné řešení. Tohle se musí vyjasnit! Klidně na něj bude na nádraží čekat celý den. Musí jí přece vysvětlit, co se děje a jaké má problémy. Moc dobře ví, že někdy se prostě chlap stydí přiznat, že selhal. Všechno se dá nějak napravit. A vyřešit. Když se chce. Navíc exmanžel jí už vyplatil polovinu za dům. Peněz měla teď na účtu dostatek, tak proč by Petrovi nemohla pomoci? A začnou znovu s čistým štítem!

Seděla ve vlaku, a jak si vše dokola přemýšlela v hlavě, byla přesvědčená, že tuhle situaci spolu určitě zvládnou. Jen aby se ten vlak vůbec rozjel. Čas odjezdu už dávno minul, ale v Železném Brodě stál spoj ještě pořád ve stanici. Opřela si hlavu o okénko a vzpomínala na předešlou noc, kdy spokojeně usínala v Petrově náručí.

„Vážení cestující. Vzhledem k tragické nehodě, která se stala u přejezdu v Semilech, náš vlak dále pokračovat nebude. Všichni si přestoupí do

náhradní autobusové dopravy.“ Vyrušil ji z představ hlas průvodčí.

Lidé s brbláním sbírali svá zavazadla, sunuli se ke dveřím a pak dále k autobusové zastávce před nádražím. Davem šuměly otázky. *Co se stalo? Je pravda, že někdo skočil pod vlak?*

Zatímco našťvaní cestující čekali na příjezd autobusu, dostávaly se k nim zaručené informace o nehodě. Také Hedvika nechtěně vyslechla rozhovor. „Byl to nějaký chlap, asi třicetiletý. Stál u závor a najednou... Zničehonic... prostě jel rychlík a on skočil.“

„Slyšela jsem, že je prý na šlupky. Sbírali ho po kouskách.“

„A znáte ho? Víte, kdo to byl?“

„Ne, ale to víte, dneska lidi skáčou pod vlak z různých důvodů...“

Hedvice se z těch řečí udělalo zle. Jak můžou být lidi tak necitliví? S úlevou nastoupila do autobusu až na zadní pětku přímo k oknu.

Znovu se pokoušela Petrovi dovolat. Bez úspěchu. Autobus se šinul, lidé probírali dokola to samé. Hedvice v hlavě najednou vyskočila věta ženské z vrátnice: „... že už je na čase se vším skoncovat...“

Proboha, snad to není on? Lekla se. Nervózně vyhlížela z okna. Připadalo jí, že té zatracené cesty není konec.

Sotva se u semilského nádraží otevřely dveře autobusu, hned běžela k místu, kde stály hloučky debatujících, policejní auto a vlak, jenž zatím nesměl kvůli onomu smrtelnému střetu odjet.

Sledovala všechnu tu hrůzu kolem. Znovu volala na mobil. Nic. Nechtěla uvěřit, že by to mohl být on. Ale stejně tak nedokázala sama sebe přesvědčit o opaku.

Posadila se na lavičku na peroně. Bylo jí jedno, kdy a jestli vůbec něco pojedje. Slzy nechala samovolně sté-

kat po tvářích. Kolem procházeli lidé, ale ženy si nevšímali. Ani ona jich.

Po zhruba dvou hodinách se opět obnovil provoz a vlak přijel k nástupišti.

Nastoupila a nechala se odvézt domů. Do Liberce.

V posledním vagonu seděl mladý muž. Mezi prsty svíral řetízek se čtyřlístkem. Bylo mu jasné, že si nejspíš zavřel další dveře. Ale v tuhle chvíli se ani nesnažil vymyslet nějakou lež, natož aby vůbec sebral odvahu zavolat Hedvice a vysvětlit jí, co se stalo. V Turnově vystoupil a odešel se skupinkou tří mužů neznámo kam. ●

Šárka Andrlová (48)

Pracuje jako průvodčí v Arriva vlaky. Je blogerka, spisovatelka a matka tří dětí. V roce 2022 jí vyšla u nakladatelství Pointa prvotina Cesta do blikajícího pekla, která pojednává o závislosti na hracích automatech a je z velké části autobiografická.

Po dvou letech vydala u nakladatelství Moba druhou knihu, společenský román Tajemství domu v L.

Kromě toho píše blogy na iDnes.cz a se svou první knihou se zúčastnila několika přednášek a besed v psychiatrických léčebnách, ve společnosti Sazka a v knihovnách.

Kromě psaní ráda cestuje (hlavně vlakem), podniká pěší túry a čte. Miluje Cimrmany, české komedie a seriály.

JOSEF MARŠÁLEK

Vysmátý Josef není jen póza

📍 Helena Dostalová 📄 archiv Josefa Maršálka

Poprosili jsme Josefa Maršálka, aby pro vás připravil recept, kterým se můžete blýsknout třeba po nedělním obědě. V čase podzimu vybral dýňové řezy s aromatickou čokoládou, které najdete na následující straně. A kromě toho nám řekl, co mu dělá radost a jak tráví volný čas.

Jak jste si užil léto? Cestoval jste?

Vůbec ne, pro mě léto znamená zahradu. Trávil jsem hodně času v domečku v jižních Čechách a zavařoval, co nám naše záhony nadělily.

Co všechno pěstujete?

Toho je spousta, pořád zkoušíme nové plodiny. Máme osm druhů lilků a paprik, skoro třicet typů rajčat, ředkvičky, cukety, patizony nebo dýně.

To zní skvěle. To už je pomalu malá farma. Máte někoho, kdo vám s ní pomáhá?

Nene, staráme se o ni sami. Je to takový můj mentální relax. Když se vrátím ze světa lidí, ponořím ruce do země a skvěle se nabiju. Soběstačnost vám dává nezávislost a já myslím, že

nezávislost na čemkoli a komkoli je v životě neskutečně důležitá.

Relaxujete ještě jinak než na zahrádce?

Mám rád krásno. Měl jsem velkou radost z pozvání na koncert Plácida Dominga v Českém Krumlově nebo na Prodanou nevěstu na návsi v Holašovicích, kterou režíroval Tomáš Ondřej Pilař. To jsou přesně věci, které mě hodně nabíjejí.

Takže do nich spadá i pečení.

Určitě, pečení je pro mě láska. Nedomážu si vůbec představit, že bych byl bez něj. Hodně se v něm vyžívám, protože jsem si tuto profesi vlastně musel vydupat. Rodině jsem dlouho vysvětloval, proč a jak ji vnímám

a proč mi dlouhodobě přináší užitek. Zrovna včera jsem dostal výsledky soutěže, které jsem se účastnil. Trvala osm měsíců. Jmenuje se The Great Taste a přihlásil jsem do ní všechny svoje čokolády. Jedna z nich se stala nejlepší na světě.

Krásný úspěch.

Jen jde o výsledek tříleté práce mnoha lidí od čokoládové manufaktury na jižní Moravě až po farmáře v Hondurasu nebo Peru, kteří kakaové boby pěstují, a my z nich potom stvoříme čokoládu. Když ji porotci v Anglii ocení nejvyšší možnou známkou, je to obrovské zadostiučinění. Nebo máte zahradu, kde na Tři krále zasadíte semínka a plody vidíte až v srpnu. A pak

smícháte vajíčka, cukr, mouku a kakaio a vyjde vám v krátké chvíli skvělý koláč. Je to kontrast dlouhodobé práce a okamžitého výsledku. V tom je cukrařina i pekařina krásná. Tím, jak je instantní. Proto rád pořádám kurzy, protože se často setkávám s lidmi, kteří ve svých profesích musejí dlouho čekat na výsledek. Tady zažijí úspěch okamžitě.

A pak je skvělé, když vám lidé řeknou, jak jim chutná. I když je to trochu pohazení ega...

To právě není. O tom celá cukrařina je. Vidíte ten obrovský přesah, když vytáhnete z trouby bábovku, ještě ji ani nepocukujete a rodina už se schází, sbíhají se jí sliny a těší se, až ochutná, a v tu chvíli vůbec neřeší žádné problémy. Je podstatné, když v jídle vidíte přidanou hodnotu, že není jen k vyživení těla a nasycení, ale že spojuje lidi, navozuje příjemnou atmosféru. Lidé, kteří tohle pochopí, mají obrovskou byznysovou příležitost.

Klíč ke šťastnému bytí

Vzpomínám, jak mi bylo krásně, když babička pekla.

Přesně. Moje babička s dědou spolu byli 62 let, než děda zemřel, a babička

gastronomie

celou dobu fantasticky vařila a pekla. Jídlo bylo naprosto klíčovou součástí jejich žití, ne nějak prvoplánově, ale když zpětně s nějakým odstupem zkoumáte jejich vztah, zjistíte, že se u nich vždycky dobře jedlo. Většina věcí se pěstovala nebo chovala, kupovaly se jen nezbytnosti, které nešlo vyrobit. Ve mně tento přístup hodně rezonuje, je pro mě klíčem ke šťastnému bytí. Vysmátý Josef není póza, za mým úsměvem se schovává život v rovnováze. Radost z cukrařiny vyrovnává množství lidí a pozornost, kterou mám.

Je pravda, že pod cukrařinou si představím spíš úsměv než slzy.

Znám ale i mnoho nešťastných cukrářek, které do profese natlačili třeba rodiče nebo situace a nevnímají ji jako takovou srdcovku.

Co vám naposledy udělalo radost? Asi ocenění vaší čokolády, že?

Ano, na jedné straně práce, protože čokoládou žiju od prvního nápadu, snu, až po to, že skutečně vznikla. Od začátku jsem věděl, že nechci ordinérní čokoládu, že ji chci výjimečnou a že ji chci poslat do světa. Ale na druhou stranu mi dělají radost i malé věci. Dnes ráno jsem třeba na zahradě objevil čtyři melouny, které se schovávaly v listí. Letos jsme je sázeli poprvé. Udělali jsme na zahradě krásné konstrukce, po kterých se táhnou dýně a fazole. Máme brambory, batáty, kuřiči. Dělá mi radost i to, že je hezky, že můžu být na vesnici, na zahradě, doma, protože tady zas tak často kvůli práci nebývám. Mám radost, že se daří mým sourozencům a že je rodina relativně zdravá. Byznysové úspěchy jsou jen zadostiučinění. Opravdovou radost mi dělají každodenní drobnosti.

Který dezert máte nejraději?

Klasický větrník z odpalovaného máslového těsta se dvěma náplněmi - vanilkovým diplomatem a karamelovou šlehačkou - a dobrým fondánem.

Proč jste pro naše čtenáře vybral recept z dýně? Co vás na ní baví?

Určitě sezonnost a pak vlastnosti. Textura pyré je jako nejjemnější bramborová kaše a barva je zářivá a podzimní. Přesně v těch hřejivých tónech, kterými se na podzim obklopuji a které rád používám. A samozřejmě je jako ingredience multifunkční, což mi velmi vyhovuje. Letos jsem jich na zahradě vypěstoval dobré tři tucty.

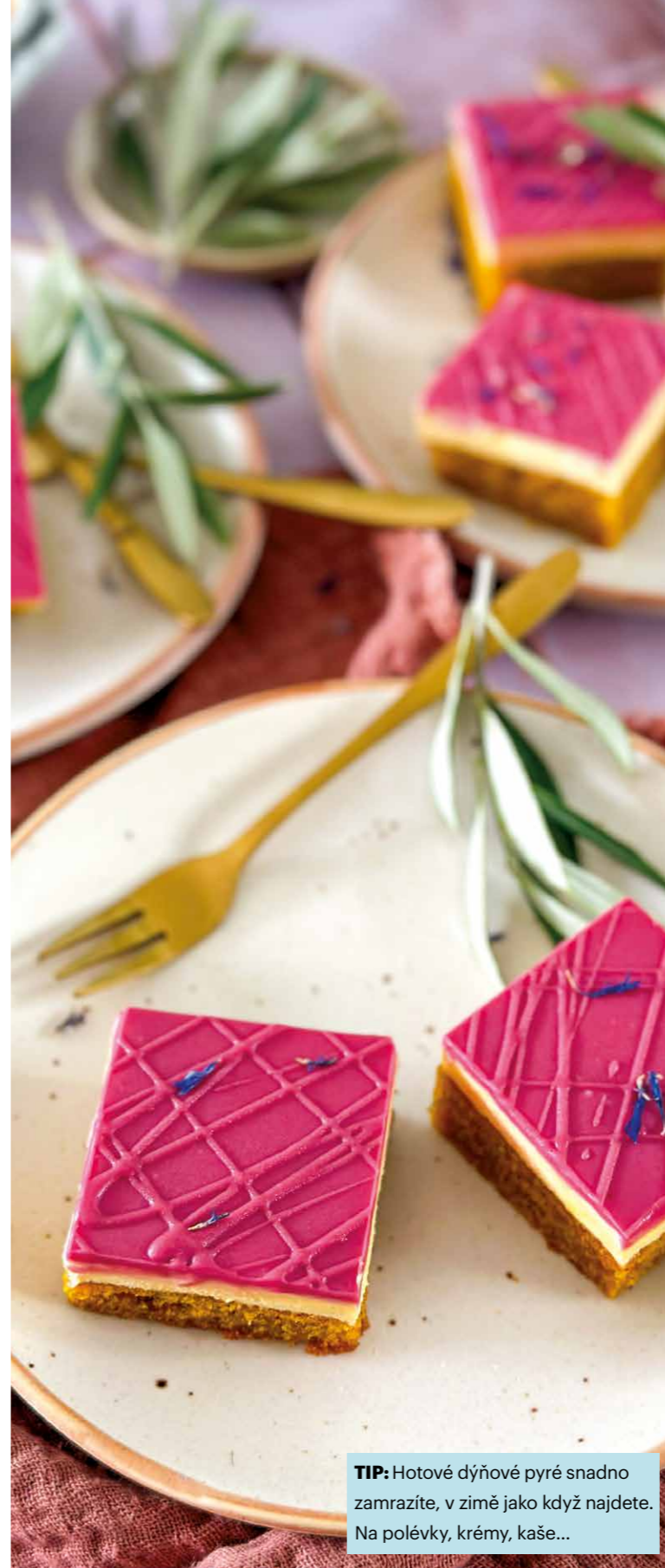
Jak postupujete, když vytváříte nový recept?

Souvisí to s náladou a také zadáním. Rád používám místní ingredience a nejraději ty, které sám vypěstuji. Ale není to pro mě mantra ani dogma. Experimenty do kuchyně patří. Také je podstatné, jestli je recept určený všem, profesionálnímu cukráři, či vytvořený exkluzivně pro nějaké místo. Začnu s tužkou a papírem, dezert si naskicuju a popřemýšlím o snoubení chutí a textur. Kreativní část mě baví nejvíc, byť je časově nejdělsí.

A poslední otázka. Cestujete vlakem?

Já jezdím jenom vlakem. A když to nejde a už nechytinu spoj, například v noci z Prahy do jižních Čech, musím se spolehnout na autobus. Nebaví mě jezdit samotný autem, tím spíš při tom, jaký je stav silnic, fronty, kolony, neukáznění řidiči. Nemám rád, když se plýtvá časem, a jízdu autem považuji za vrchol plýtvání. ●

WWW.MARSALKOVO.CZ

TIP: Hotové dýňové pyré snadno zamrazíte, v zimě jako když najdete. Na polévky, krémy, kaše...

← DÝŇOVÉ ŘEZY S AROMATICKOU ČOKOLÁDOU

Plech 20 × 30 cm

KORPUS:

120 g HLADKÉ MOUKY
150 g TRŤINOVÉHO CUKRU
110 g OLIVOVÉHO OLEJE
220 g PYRÉ Z DÝNĚ HOKKAIDÓ
20 g RUMU
2 ks VEJCE M
5 g PRÁŠKU DO PEČIVA
3 g JEDLÉ SODY
1 g SKOŘICE

KRÉM:

250 g PLNOTUČNÉHO TVAROHU V KELÍMKU
125 g MĚKKÉHO MÁSLA
50 g PYRÉ Z DÝNĚ HOKKAIDÓ
60 g CUKRU MOUČKA

POLEVA:

100 g MARŠÁLKOVO AROMATICKÉ ČOKOLÁDY 44%
20 g OLIVOVÉHO OLEJE

NA DOKONČENÍ:

SUŠENÁ CHRPA

Nejprve připravíme dýňové pyré. Dýni omyjeme a odstraníme z ní semena a vlákna. Poté ji nakrájíme na menší kousky. V hrnci přivedeme k varu osolenou vodu a dáme do ní nakrájenou dýni.

Vaříme ji přibližně 15–20 minut nebo dokud není měkká. Vodu scedíme a dýni necháme vychladnout. Poté ji rozmixujeme na pyré.

Do mísy dáme mouku, cukr, koření, sůl, jedlou sodu a prášek do pečiva. Směs lehce promícháme.

Přidáme rum, vejce, olej a dýňové pyré. Ruční metličkou vymícháme do hladka. Pekáček lehce vymažeme olejem a vyložíme papírem na pečení. Těsto rovnoměrně rozetřeme a vložíme do vyhřáté trouby; pečeme při 170 °C asi 15 až 20 minut nebo dokud špejle zapíchnutá do těsta nebude zcela suchá. Korpus vyjmeme z trouby a necháme ho zcela vychladnout.

Na krém ušleháme do hladka měkké máslo, cukr a pyré do nadýchané pěny, poté opatrně vmícháme stěrkou tvaroh. Krém ihned natřeme na upečený základ a dáme ho do lednice asi na jednu hodinu vychladit. Mezitím ve vodní lázni rozpustíme čokoládu s olivovým olejem a rozetřeme ji na koláč. Po zatuhnutí krájíme pomocí nahřátého nože na řezy. Dozdobíme je sušenou chrpou a podáváme.

Mozek je jako sval, stačí ho posilovat, říká trenér paměti

Helena Dostalová shutterstock.com

Vlajka se španělsky řekne bandera. Že to hned zapomenete? Tak si zkuste představit vlajku, na které se houpe herec Antonio Banderas. A ještě k tomu nahý. Úlet? Možná, ale myslíte, že španělský termín pro vlajku ještě někdy zapomenete?

Stává se nám to poměrně často: Petr, Tereza, Jirka, Honza. Těší mě. Seznámíme se s několika novými kolegy nebo přáteli a během chvilky si pamatujeme sotva jedno jméno. A přitom to není nic složitého. Stačí se na něj jen plně soustředit a něco si pod ním představit. Prostě ho dobře uložit do paměti. Alespoň tak to radí Jakub Pok, který je nejznámějším trenérem paměti v České republice, zakladatelem Školy paměti a autorem knihy *Dokonalá paměť*, ve které čtenářům přináší tipy, jak si lépe pamatovat prakticky úplně cokoli.

„Mozek je jako sval, stačí ho trénovat a posilovat. Učením se zvyšuje počet synapsí, tedy spojů mezi neurony. Proto je důležité se pořád něco nového učit. A hlavně, na počátku je dobré se naučit mozek vlastně správně používat,“ říká Jakub Pok a dodává, že na kurzy často přicházejí lidé s tím, že se vlastně nikdy pořádně nenaučili se učit. „Klasické biflování není zrovna ten nejefektivnější způsob ukládá-

ní do paměti, je mnohem lepší umět používat správné paměťové techniky,“ říká Jakub Pok.

K trénování paměti se Jakub dostal kdysi v Německu, kde si na jednom ze seminářů o paměti, který navštívil, lektor během několika málo minut uložil do hlavy třicet telefonních čísel studentů a i po pěti minutách byl schopný je znovu přerčíkat i se správnými jmény. „Hodně mě to zaujalo, protože mi došlo, že nemá fotografickou paměť, ale že využívá speciální techniky, které se může naučit úplně každý. A to nejen k zapamatování slovíček, ale i státnicových otázek nebo klidně i čínské medicíny.“ A tak Jakub Pok společně s manželkou založil Školu paměti, kde u účastníků vidí oproti vstupním testům po dvoudenním kurzu i více než třisetprocentní zlepšení.

„Když člověk začne paměť trénovat - a stačí si třeba každý den uložit do hlavy jen nákupní seznam nebo body k prezentaci -, tak nejenže bude úspěšnější, ale celkově se bude cítit

motivovanější, spokojenější a sebevědomější. Dokonce je vědecky dokázáno, že trénování paměti snižuje riziko stařecké demence nebo alzheimera,“ popisuje výhody tréninku Jakub Pok.

Pohyb a spánek

Kouzlo ale nespočívá jen v osvojení si paměťových technik, důležité je, aby se lidé udržovali v mentální i fyzické pohodě, protože největším zabijákem paměti je stres a permanentní napětí. „Za mě je naprosto zásadní, aby se mozek okysličoval. Člověk by měl každý den ujit alespoň pět tisíc kroků na čerstvém vzduchu. Často říkám, že pohyb je důležitější než luštění křížovek. Ale nesmíme zapomínat ani na odpočinek, klíčový je samozřejmě také dostatečný a kvalitní spánek.“

A co sociální sítě či rychlá videa, která sledují především děti a dospívající i několik hodin denně? Asi není žádným překvapením, že dobré paměti příliš neprospívají. „Krátká

videa na TikToku uvolňují dopamin v mozku a dodávají dětem neustálý pocit uspokojení, protože pořád přicházejí nová a nová a člověk jich má během 20 minut zhlédnutých klidně sto. To naprosto narušuje koncentraci dětí. Nevím, co by musel dělat učitel ve škole, aby pak za 45 minut zvládl udržet jejich pozornost,“ říká Jakub

Pok s tím, že kromě poruchy koncentrace, a tím samozřejmě i schopnosti si pamatovat, jsou dalšími prokázanými riziky i krátkozrakost, obezita či nárůst depresí.

Ať ale nekončíme negativně. Zajímá vás, jaké jsou základní paměťové techniky? Podívejte se do následujícího infoboxu na čtyři základní prin-

cipy, které předkládá Škola paměti. Možná že kromě toho, že potrénujete paměť, budete mít postaráno o zábavu v podobě nekonečných možností vaší mysli.

Chcete potrénuvat paměť? Mrkněte na stranu 51 až 54, kde jsme připravili úkoly pro děti i dospělé. ●

Vizualizace: Není to žádná věda, protože schopnost si věci vizualizovat máme všichni. Je to vlastně velmi spontánní činnost. Vezměte si třeba anglické slovíčko SLIP, které znamená uklouznout. Představte si, že vyjdete z domu a všude je náledí. Vy to nečekáte, rozběhnete se po chodníku, ale UKLOUZNETE, spadnete na led a natrhnete si u toho SLIPy.

Asociace: Každý den nám hlavou prolétnou tisíce asociací. Vidíte letadlo a rázem si vzpomenete na dovolenou u moře. Zkuste asociace využít cíleně a vytvořit podobná spojení třeba u jmen, která si chcete zapamatovat. Představili vám v práci kolegu KARLA a vám hned naskočí v hlavě Karel Gott? Představte si ho třeba, jak vykoukne z hustých vlasů nového kolegu Karla a začne zpívat. Skvěle, právě jste si Karla uložili do hlavy.

Fantazie: Do této kategorie spadá Banderas na vlajce. A nezapomeňte, čím bláznivější fantazie bude, tím lépe. Mohl by se sice houpat oblečený, ale bude to mít takový efekt?

Transformace: To znamená přeměnu neuchopitelných informací na uchopitelné. Co třeba stát a jeho hlavní město? Když se řekne Švýcarsko, představíme si čokoládu, vlajku s křížem nebo třeba hory. Ale co jeho hlavní město BERN? A co třeba BERNardýn, který se se soudkem rumu na krku vydává vstříc nelibostným horám?

POHÁDKA

Poklad v kapse

 Kateřina Kubalová Jitka Petrová

Bylo to jednou na úplném začátku zimy. Mrzlo, až praštělo, ze střechy nádražní budovy visely dlouhatánské rampouchy. Výpravčí Jaroušek měl ruce úplně prokřehlé a červenou čepici mu sněhové vločky během chvilky zbarvily do běla. Byl prosinec a celé městečko svítilo vánoční výzdobou. Z okna vlaku všechno pozoroval kluk. Jmenoval se Jakub, bylo mu šest a měl strašlivou radost, že konečně napadl sníh. Moc se těšil, jak si hned druhý den s kamarády zablblnou na kopci u lesa. Teď měl ale před sebou jiné dobrodružství - cestu vlakem zasněženou prosincovou krajinou domů k rodičům. Z družiny ho jako každou středu vyzvedla jeho starší, už třináctiletá sestra Aneta, která teď seděla na sedačce proti němu a se sluchátky

v uších se snažila předstírat, že ten malý neposed k ní rozhodně nepatří. Velká ručička na ciferníku obřích nádražních hodin právě dobíhala své pravidelné kolo, malá s hlasitým cvaknutím poskočila dopředu, výpravčí Jaroušek zkontroloval čas na svých hodinkách, zvedl ruku s výpravkou, zapískal a utíkal se zahrát do své kanceláře. Vlak se pomalu rozjel z osvětleného nádraží do polí a luk.

Aneta se zahleděla na displej svého telefonu, zesílila zvuk ve sluchátkách a pohodlně se opřela. Jakub si sundal boty, klekl si na sedačku a přitiskl svůj zvědavý nos na okno. Zaujatě sledoval rej sněhových vloček a představoval si, kam se asi schovala všechna zvířátka, která na rozdíl od něj neměla vyhrátý pokojíček. Jenomže jak se vzdalovali

od města, ubývalo světél a za oknem byla za chvíli jen černočerná tma. A tma je tmavá, nudná a trochu strašidelná. Jakub se otočil od okna a pro jistotu zatáhl závěsy, aby na něj tma nemohla. Spustil nohy dolů, ale jen dosedl, hned skoro vyskočil leknutím, něco ho totiž píchlo do zadku. Nahlas vyjel a Alena ho zpražila pohledem.

„Co blbneš?“

„Něco mě bodlo.“

„Že by vosy?“ ucedila Aneta.

„V prosinci vosy nelítají, ne?“

„No samozřejmě že ne. Copak ty nevíš, co je to ironie?“

„Iro..., co?“

„No jo, na to jsi ještě malej.“

„Já nejsem malej,“ vzpouzel se Jakub.

„Nemáš prostě náhodou zase kapsy plné blbostí?“

Kuba zčervenál a začal z kapes kalhot lovit svoje poklady. Za krátkou chvíli byl malý stolek u okna plný věcí, které našel a schoval si je pro případ, že by se někdy mohly hodit. Ležel tady pěkný rezavý hřebík, zátka od pивní lahve, stará krabička od pralinek, zlomená tužka, seschlý kaštan, mince, účtenka z cukrárny, pneumatika od hracího autíčka, dřevěná ručička od panáčka ze stavebnice, obal od žvýkaček a otevřený spínací špendlík, ve kterém poznal viníka bolesti ve svém zadku.

„Fakt nechápu, na co to všechno taháš,“ zašklebila se Aneta. „Já to po tobě rozhodně uklízet nebudu,“ upozornila ho pro jistotu.

„Já mu ráda pomůžu,“ ozvalo se zpoza závěsu a tentokrát nadskočili oba - velká ségra i malej brácha.

„Nebojte se mě,“ ozvalo se od okna znovu, a to už se ze závěsu vynořila týpečka se dvěma dlouhými copy v barvě medu, v dlouhých kalhotách do zvonu a červeném roláku. Posadila se na rám okna a podívala se na obě děti.

„Nazdárek, jedete daleko? Já jezdím vlakem pořád. Dneska je venku pořádná zima, že jo,“ spustila týpečka, zatímco si ji Aneta s Jakubem zvědavě prohlíželi.

„Budeme si povídat? Chcete slyšet, co se mi stalo dneska ráno?“ Slova se z týpečky hrnula jako peří z rozervaného polštáře. Za chvíli jich byl plný vagon a Aneta zesílila zvuk ve sluchátkách ještě o něco víc.

„Ježkovy zraky, ty zase meleš pantem,“ zastavil proud týpeččiných slov další hlásek. Ze závěsu se vyku-

táel týpeček v modrém tričku a v riflích s kšandami napnutými přes baňaté bříško.

„Proč musíš pořád někomu něco vykládat, Breptalice jedna,“ obořil se na týpečku.

Ta nehnula ani brvou a sladce se na něj usmála.

„Já si prostě ráda povídám. A nejmenuju se Breptalice, ale Breptalka, milý Hádavče.“

„Pche,“ zamračil se týpek. „Pusa ti jede jako naolejovaná a navíc máš na sobě můj svetr. Mně je teď zima.“

„Vždyť jsi mi ho sám půjčil.“

„Nene.“

„Jojo.“

„Už se zase hádáš?“

„Můžete toho nechat?“ Jakub to už nevydržel a oba týpečky jako mávnutím kouzelného proutku ztichli.

„Nehádejte se tady. Podívejte se, jak je venku krásně,“ ukázal jim Jakub na okno. Právě totiž projížděli osvětlenou zastávkou a sníl se v záři lamp nádherně třpytil.

„Jako v pohádce,“ zavýskala Breptalka. „Budeme si vyprávět pohádku,“ zaškemrala.

Hádavec se už užíval nadechoval k nějaké uštěpačné poznámce, ale Jakub byl rychlejší. Na sedačku vyskládal všechny své poklady z kapes a spustil.

„Byl jednou jeden panáček a ten

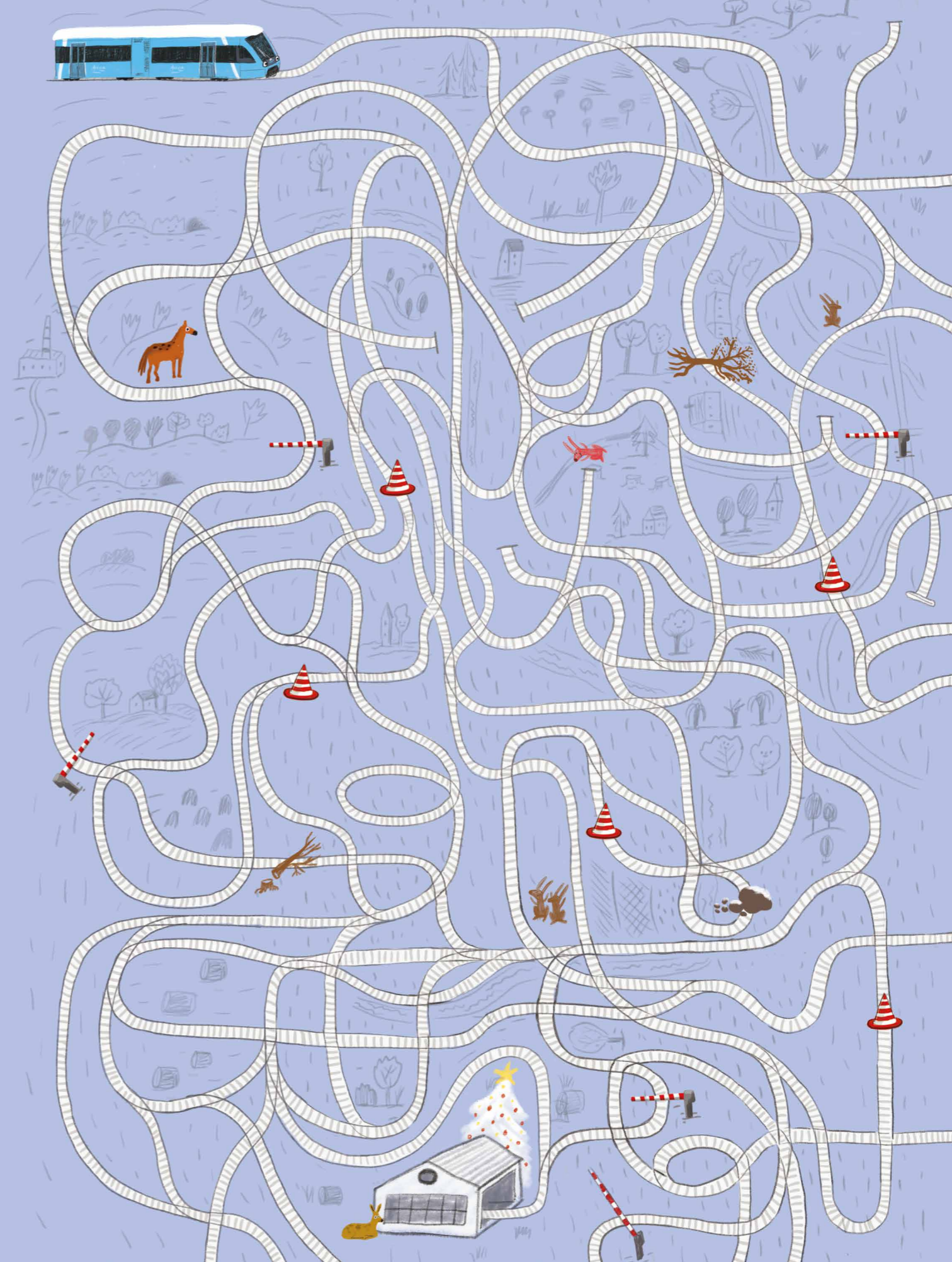
bydlel v domku z krabiček. A teď ty, Breptalko, pokračuj.“

Týpečka chvíli přemýšlela a pak do příběhu zapojila kaštan, hřebík, a dokonce i spínací špendlík.

Byla řada na Hádavci. Ten se sice trochu oškleboval, ale nakonec připojil další větu. To už i Aneta nenápadně ztlumila zvuk ve sluchátkách. Hra ji zaujala, a ačkoli byla pro prcky a rozhodně pod její úroveň, v hlavě už si potichu skládala větu o minci, kterou zatím nikdo do hry nevzal.

Vymýšlení příběhu o panáčkově špendlíku a hřebíku, krabičce, kaštanu, zlomené tužce, minci, zátce, smutném autíčku a dortu z cukrárny nakonec všechny tak pohltilo, že Aneta s Jakubem málem zapoměli vystoupit, jak jim díky hře cesta rychle uběhla.

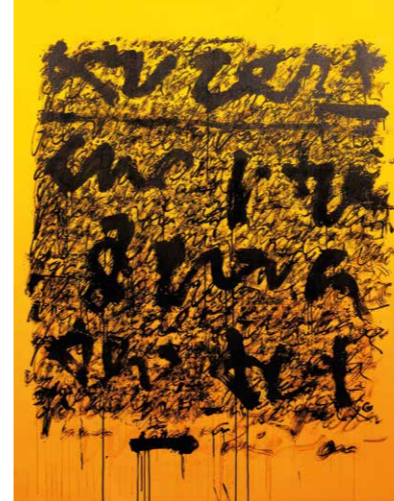
A tak se hromádka věcí z Jakubovy kapsy opravdu hodila. Společně stvořili krásnou pohádku, Breptalka měla ještě dlouho o čem vyprávět a Hádavec alespoň na chvíli zapomněl na hádání. ●

Křížovka

Pro všechny, kdo si chtějí procvičit své mozkové závitky, jsme připravili křížovku. V tajence najdete radu Adély a Dalibora Gondíkových pro spokojený život.

POMŮCKA: ADAD, AVEC, DIEDR, FRML, HATT, KAGI, MALUM, OLIM, SINY, TOSEN	DŮLEŽITÁ VÝPRAVA	SOMÁLSKÁ STUDNA	1. DÍL TAJENKY	UNIVERZITA OBRANY (ZKR.)	ŘÍMSKY 2500		KONKRÉTNÍ FORMA GENU	2. DÍL TAJENKY	NADRŽO- VATI	EVROPSKÁ KOMISE (ZKR.)	STARÝ TYP PLACHET- NICE		3. DÍL TAJENKY	KŘEMIČITÁ HMOTA	ANGL. HÁK
LATINSKÝ ZLO						STŘÍBRO- SEDÝ KOV							ANGL. JASAN		
USTÁLENÉ SPOJENÍ SLOV						HMOTA MEZINÁRODNÍ SDRUŽENÍ LETECKÉ DOPRAVY							CHRÁNĚNÁ KRAJINNA OBLAST (ZKR.) KÓD LETIŠTĚ KERIKERI		
OVOCNÁ ZAHRADA				KLÍN NÁŠ MODERÁ- TOR					KOLEM DUTINY ORGÁNŮ						
OTOK				JINAK ZVANÝ INIC. BÁSNÍKA NEUMANNA					HLAS HNÍZDÍČÍ SLEPICE VELKOOB- CHOD (ZKR.)						
	ZKRATKA NAŠÍ TELEVIZE	STAČÍ UKAZOVACÍ ZÁJEMO					ZNAČKA KOSMETIKY ANGL. RÝŽE							DÁNSKÝ ARCHEO- LOG	STÁTNI POKLADNA
ZÁKLADNÍ ČÍSLO (HOVO- ROVÉ)						DOMÁCKY RINALDO LYSÍ						ANGLICKÝ ČLEN URČITÝ AMERICKÝ LITERÁT			
NORSKÝ FJORD					ŠLÁGRY OPAK STEREA				ISLANDSKÉ SÍDLO LATINSKY KDYSI						
	VÝZVA K TICHU	ČÁST OBCE KÁMEN 25 X 4		ČÁST SACHOV- NICE ANGL. POLÍBEK	BÝT S TO TYČ K PAČENÍ				OPATŘENÁ OSIVEM SLŮVKO ODPORU						
MARÉ- CHALOVY INICIÁLY								OBAL NA LÉČIVA SKUTEČ- NOST							
ŠTĚKOT						AMERICKÝ KLAVÍRISTA ČESKÉHO PŮVODU KÉZ							KERAMICKÁ SUROVINA	DŮRAZ	
POUZE (KNIŽNĚ)						SPISOVÁ ZNAČKA SOUČÁST ARABSKÝCH JMEN			SEMLETÉ OBILI MYS ANTARK- TIDY						
	KRAJSKÝ SOUK V ČESKÝCH BUDEJOVI- ČÍCH (ZKR.)	PLANETKA Č. 1485 FRAN- COUZSKY S			JMÉNO HERECKÝ JANOUS- KOVÉ CHURMA						OVŠEM VÝROBCE LÉČIV				
NĚKAM (BÁSNICKY)				INIC. HERECKÝ BROŽOVÉ ŘÍŠE (BÁSNICKY)			DRUH TRHAVINY ZAMEŽÍ VE FOTBALE						OPAK DNE OPRAVNA LODI		
NEZÁVISLÍ				MNOHO TEDY				SVÁTEČNÍ DEN ČÍSLO ORIENTAČNÍ (ZKR.)							
PŘÍSLUŠNÍK ČETNICTVA						ŠKOLNÍ LÁTKA							ANGL. (V)E		
TITUL BAKALÁŘE			SÍDLA SLUCHU			ZNAČKA KLOBOUKŮ							ZNAČKA NANOTESLY		

Čtyři cesty za uměním

t Ivan Adamovič
f archiv umělců

Výtvarné umění není nutně způsobem hledání krásy. Někdy klade otázky, hledá řešení, znepokojuje a zpochybňuje. Přinášíme vám tipy na čtyři výstavy, které nejdou za návštěvníky tou nejsnadnější cestou.

← Maxim: The Last Missing Piece

UFFO, TRUTNOV,
13. 11. 2024 – 5. 1. 2025

Expresionistická díla česko-amerického výtvarníka Maxima Havlíčka působí, jako kdyby se dal tatér či sprejer na umělec-kou dráhu po nějakém silném mystickém zážitku. Výstavu v trutnovském centru Uffo považuje umělec za vyvrcholení své dosavadní tvůrčí cesty. Až kaligraficky modelované linie připomínají písmo neznámé abecedy, ale jsou prý odkazem na teorii strun, známou z kosmologie. Na počátku bylo slovo rozvibrované jako struna.

Srač Sam: 129 dní bez úrazu

DŮM PÁNŮ Z KUNŠTÁTU, BRNO,
do 10. 11. 2024

Umělec s podivnou přezdívkou je ve skutečnosti vizuální umělkyně střední generace žijící v České Bříze, kde vytvořila nezávislý kulturní prostor. Hlavními tématy autorky je ekologická udržitelnost, společenská odpovědnost, feminismus, queer a kritika institucí. Její tvorba je značně rozmanitá, používá nejrůznější média. Výstava 129 dní bez úrazu, ke které si přizvala ještě čtyři další tvůrce, odkazuje na světelný nápis nad vjezdem do továrny. Díla se věnují politice tělesnosti v rámci industriálních procesů.

Nejisté situace

ZÁMEK TROJA, PRAHA, do 10. 11. 2024

Galerie hl. m. Prahy, která má trojský zámek v péči, připravila do jeho fasci-

nujících interiérů, jež jsou samy o sobě výtvarnou hostinou, neobvyklou výstavu. Představuje nevelký počet děl od autorů starší generace (Václav Cigler, Stanislav Kolíbal) až po mladší tvůrce. Každé umělecké dílo má svou samostatnou místnost, což je nezbytné, protože ke každému z nich složil jeden současný skladatel hudbu přímo „na míru“. Jedná se tedy o pomalou, meditativní výstavu, která vás přímo nutí usadit se a vnímat umění všemi smysly. Po nedávné, někdy až překombinované výstavě Myšlení obrazem (GHMP, Městská knihovna) se jedná o další pokus osahávat hranice vnímání umění.

Labyrintem

GASK, KUTNÁ HORA, do 30. 6. 2024

Galerie Středočeského kraje otevřela letos v létě novou stálou sbírkovou expozici. Kurátoři stáli před otázkou, jak vystavit desítky uměleckých děl z jejich sbírek nově a jak je srozumitelně uspořádat. Zvolili inspiraci v knize antropologa Josepha Campbella Tisíc tváří hrdiny, která pojednává o tom, že cesta hrdiny přes rozličné překážky k osobní zralosti je základem mnohých mytologií. Jednotlivé místnosti jsou tedy uspořádány jako jakási hnízda asociací na úryvky z Campbellovy knihy. Dostávají se tak k sobě díla z různých dob a směrů, přičemž jednou z místností je prázdný pokoj s oknem hledícím ven do „skutečné“ reality. ●

Je umění pro každého?

t Ivan Adamovič
f archiv umělců

„Možná si myslíte, že podobné umění by dokázala vytvořit i vaše babička,“ řekl nám průvodce. „Já vás ale můžu ujistit, že tohle by určitě nezvládla.“

Z výstavy Myšlení obrazem (GHMP, Městská knihovna). Kusy igelitu pomalované akrylovými barvami od Kateřiny Štenclové. Dílo má název „Bez názvu“.

Těmito slovy doprovodil před několika lety umělec dlouhý zelený cákanec, z něhož stékaly čůrky barvy, dílo na betonové zdi v Libni. Tehdy se v Praze konal festival streetartových umělců, kdy čeští i zahraniční sprejeři po domluvě s městem zanechali na vybraných zdech svá díla. Bylo to umění, či ne?

Výrok „tohle bych uměl taky“ se vine historií moderního umění už hezkých pár desítek let. Přinejmenším od konce druhé světové války a ani do toho nemusíme tahat slavný pisoár, který Marcel Duchamp v roce 1917 vystavil v galerii a změnil tvář moderního umění. V Česku je to ještě podtržené

tím, že jsme byli po dobu totality odříznuti od informací, co se děje ve zbytku světa. Když lidé odchovaní socialistickým realismem viděli abstraktní expresionistické obrazy Jacksona Pollocka vzniklé obyčejným litím barvy na plátno, dávali kapitalismu rok, maximálně dva. Déle přece tak dekadentní svět nemůže přežít.

Ale Pollockem neskončil ani kapitalismus, ani moderní umění. Nastoupilo něco horšího - umění konceptuální. Pollock ještě stále používal plátno, tedy klasický atribut malířství. Co si ale myslet o umělci, který si pomaluje na černo ty části těla, na které si nevidí?

O umělkyni, jež si jen sedne za stůl a hledí návštěvníkům do očí?

Okurka v igelitce a neustlaná postel

Předně si můžeme pomyslet, že tyto umělecké akty vznikly ve svobodné společnosti, která nikomu nepředepíše, jak má umění vypadat. A která počítá s pozorovatelem otevřeným, zvědavým a nezabetonovaným v předběžných očekáváních. Tato svoboda s sebou nese i určitou míru různých nedorozumění nebo pohoršení. A nevyhnete se jim ani v galerijním prostoru.

kultura

ru. Jsou zdokumentovány případy, kdy starostlivý hlídač ustlal rozházenou postel vystavenou v galerii nevěda, že tím dočasně zničil umělecké dílo Tracey Eminové, které se později prodalo za 2,5 milionu liber. Podobný osud málem potkal igelitku s potravinami, z níž trčela okurka, kterou v galerii vystavil Krištof Kintera. Teprve když uklízečka zjistila, že okurka mluví, došlo jí, že to není něčí zapomenutý nákup.

Umění, kde malíř na plátno přenášel okolní realitu nebo svoje představy, jak by mohla realita vypadat, dosáhlo mezi světovými válkami svých limitů. Zatímco mnozí umělci dál tvořili v tomto prostoru, další hledali, jak své myšlenky a vnitřní stavy vyjádřit jinak. Výtvarné umění je totiž neustálé hledání. Někteří dokonce používají výraz „řešení“. Z toho vyplývá, že nemusí nutně produkovat pohledná díla, která potěší oko.

Vraťme se k postříkané zdi v Libni. Zvládla by to vaše babička, nebo ne? Tak předně by musela být první, kdo něco takového udělal. Kdyby jen viděla podobný zelený flek a napodobila by ho, těžko by se mohla vydávat za umělkyni. Dále by musela mít odvalu vystoupit se svou tvorbou na veřejnost, což pouliční umění vyžaduje. Musela by mít i know-how, jak takovou barvu namíchat a jak ji stříkat několik metrů do výšky. A musela by také vědět, proč to dělá. Nene, souhlasím s tvrzením, že tohle by moje ani vaše babička nedala.

Když malíř namaluje plátno s velmi věrným zobrazením třeba krajiny nebo skupiny lidí, může to být pořád ještě jen schopný kopista a ne tvůrce. Nicméně alespoň řemeslo má v malíčku. U uměleckého objektu sestávajícího z několika cihel poskládaných do čtverce si už jisti nejsme. Proč? V dnešní době již často není možné posoudit

dílo samo o sobě. Současné umění leží spíše v kontextu než v samotném objektu. Musíme znát další informace: Navazuje dílo na dosavadní vývoj umění? Je vystavené jako umění? Je jedinečné, nese určitý autorský rukopis, třeba jen myšlenkový?

Je to jen na vás

Pokud vám připadá, že se tím možností současného umění redukuje, já se domnívám, že je tomu naopak. Umělecky vás nyní může zasáhnout mnohem širší škála objektů. Po pravdě řečeno, jako laik nemůžete hru na „Je tohle vůbec umění?“ vyhrát. Za určitých podmínek je uměním skoro všechno. Ale jen umělec dokáže s těmito podmínkami pracovat, jen umělec je zná. A je na vás, jestli ty podmínky přijmete. Nemusíte.

Pokud chcete další příklady umění, které tančí na hraně, doporučujeme knihu Jana H. Vitvara *Umění, kterému nikdo nerozumí*. Zaručuji vám, že minimálně této knize rozumět budete, je psána velmi přístupně.

Ani to ale není celá pravda. Známe umění nadšených amatérů, kteří vnímají svět jinak než většinová společnost. Říká se mu art brut. Obvykle se podobá něčemu ve stylu dětských kresbiček, jejichž tvůrci někdy o historii umění nevědí téměř nic. Často mají psychiatrické diagnózy. Ale mají v sobě umanutost a jedinečnost. A tato určitá ryzost, která se prakticky nedá napodobit uměle, nedá se podříditi chtění nebo pouhé pili, s naší myslí dokáže dělat podobné věci jako díla slavných umělců. Dokáže nás nejprve zarazit svou novostí, jinakostí a pak nás pozve alespoň na začátek cesty, po níž kráčí tvůrčí mysl umělce.

Je to jako nasadit si cizí brýle a vidět svět chvíli očima toho druhého. ●

CZECHSEX: Spíme spolu jednou za měsíc

t Ondřej Kubala
f depositphotos.com

Češi a sex. Začněme tím nejdůležitějším. Většina lidí nehledě na věkovou kategorii je za poslední rok se svým sexuálním životem spíše spokojena. Některá data z našich postelí ale přece jen překvapí. Jak si momentálně vedeme? Podívejte se na výsledky výzkumu CZECHSEX o naší sexualitě, které zveřejnil Národní ústav duševního zdraví.

okud si myslíte, že sex se týká každého, možná budete překvapeni. Nejnovější data ukazují, že 5,9% žen a 8,4% mužů sex nikdy nezažilo. Samozřejmě je to průměr se všemi chybami, které matematický průměr přináší, takže je potřeba podívat se na tyto údaje i podle věkových kategorií. A důležitý je i fakt, že do průzkumu vstupují lidé od 18 let výš. Je zřejmé, že nejvíce lidí, kteří o milování zatím jen sní, je ve věku do 25 let. Ale pozor, najdeme je i ve věku 65-75 let. A není jich málo.

Ale zpátky k těm, kteří si sex dopřávají. Jak často spolu v Česku spíme? V seriálu Ally McBealová, který byl na přelomu milénia populární i u nás, zazněla v jednom z dílů teorie hrášku. Ta říká, že pokud milenci dají do sklenice po každém sexu jeden hrášek, postupně ji naplní. A pokud po svatbě a založení rodiny zase po každém milování jeden hrášek odeberou, už nikdy sklenici nevyprázdňují. Co myslíte, může na tom něco být?

Na tohle se výzkum CZECHSEX přímo nezaměřil, ale zajímalo ho, jak často se k sobě máme. Frekvence sexuálních aktivit se snižuje s věkem. To asi není nic nového. Pokud byste ze sociálních sítí a internetových diskuzí měli pocit, jací jsme přeborníci v milování, asi vás překvapí, že spolu spíme v průměru jednou za měsíc, respektive ještě o trochu méně. Z dat vyplývá, že průměrně měly ženy za poslední měsíc sex s druhou osobou 0,71krát a muži 0,99krát, průměrná frekvence sexu je tedy v české populaci menší než jedenkrát za měsíc. Ovšem pokud bychom se zaměřili jen na ty, kteří mají dlouhodobý vztah, vyjde z toho, že se milují se svým partnerem více než pětkrát měsíčně.

A jak je na tom nejmladší generace? Stále více zahraničních studií říká, že mladí spolu dnes už nespí tak často jako dnešní čtyřicátníci nebo šedesátníci v jejich věku. CZECHSEX ukázal, že to samé platí i u nás. „Ve věku 18-25 let je přes 54% mužů a 30% žen, kteří ještě neměli žádnou sexuální zkušenost s druhou osobou. Jde o relativně vysoké číslo, které nás překvapilo. Pravděpodobně za něj ale částečně může přesun sexuality do on-line prostředí. Když má pak dojít na nějakou reálnou sexuální interakci, mladí muži mohou být zdrženliví,“ potvrzuje Lucie Krejčová z Národního ústavu duševního zdraví.

Nevěra byla, je a bude

Co se týče počtu sexuálních partnerů, z dat vyplývá, že ženy mají průměrně 8,6 sexuálního partnera za život, zatímco muži 11,6. Jde ale o průměr, který ovlivňují extrémní. Pár lidí, kteří to pořádně rozjedou a jejichž postelí projde 40-60 lidí, výsledek značně vychýlí. A i ti mezi námi jsou.

A jak jsme na tom s nevěrou? Moc se o ní sice nemluví, ale je součástí našich životů víc, než si možná přiznáváme. „Nevěra vždycky byla, je a bude. Naše data ukazují, že kolem 25% těch, kteří mají dlouhodobý partnerský vztah, přiznává paralelní sexuální poměr. Roli může hrát také polyamorie, která se v poslední době zdá trendy. Podle průzkumu ale v polyamorním vztahu žije méně než jedno procento lidí,“ dodala Lucie Krejčová.

Tak vám přejeme, ať jste v posteli spokojeni stejně jako většina lidí kolem vás. ●

Mzda až
53 000 Kč
a mnoho dalších
benefitů

arriva

Zatočte
k nám!

Pojďte řídit
autobusy Arriva

725 100 725
www.arriva.cz/kariera

Slevy

na každém litru

Palivové karty **TANKARTA**

- Pro firmy, jednotlivce i rodiny
- Výdaje pod kontrolou
- Správa karet online
- Nejširší síť čerpacích stanic

orlen.cz/tankarta